

UTVÄRDERING

Kroksbäck möter Linné

– en utvärdering av integration mellan två skolor i Malmö

BERIT WIGERFELT

Utgiven av:

FoU Malmö/utbildning
(tidigare Resurscentrum för mångfaldens skola)

Avdelning barn och ungdom

Malmö stad

www.malmo.se/mangfaldiskolan

ISBN: 978-91-978709-8-6

Omslagsfoto: xxxx

Form och tryck: Prinfo Grafiskt Center, Malmö 2010

Trycksak Licensnummer 341 011. Prinfo Grafiskt Center, Malmö 2010

UTVÄRDERING

Kroksbäck möter Linné

– en utvärdering av integration mellan två skolor i Malmö

BERIT WIGERFELT

Innehåll

1. Inledning	3	5. Eleverna	62
Bakgrund till utvärderingen.....	3	Kroksbäckselever.....	62
Syfte och mål.....	5	<i>Relationer mellan elever</i>	62
Frågeställningar.....	5	<i>Relationer mellan elever och lärare</i>	64
Tidigare forskning/rapporter.....	5	<i>Uppfattningar om Limhamn/Linnéskolan</i>	65
Integration och segregation.....	6	<i>Praktikaliteter</i>	65
De ledande aktörernas syn på integration.....	8	<i>Linnéskolan eller Kroksbäcksskolan?</i>	66
Vi och dom.....	10	<i>Förväntningar och föräldrarnas åsikter</i>	66
Genus.....	11	Limhamnselever.....	67
Metod och material.....	12	<i>Mötet med Kroksbäck</i>	67
2. Ett skolutbyte blir till		<i>Positiva till integration</i>	68
– ledande aktörers perspektiv	14	<i>Kollektiva bestraffningar och skolpersonal</i>	
Beslut om renovering av Kroksbäcksskolan.....	15	<i>som inte säger ifrån</i>	69
Pressmeddelandet.....	18	<i>Kaxighet, fördomar och gruppträck</i>	70
Det "hätska" informationsmötet.....	20	<i>Ryktet</i>	72
Blandade känslor i Kroksbäck.....	22	<i>Skolarbete och undervisning</i>	72
Andra och tredje föräldramötet i Limhamn.....	24	Linnéskolans förutsättningar för	
Överlämning.....	27	elevers gemenskap.....	73
Integrationen av eleverna.....	28	<i>Är Linnéskolans elever ett "vi"?</i>	73
Omgivningens reaktioner.....	31	<i>Hur märkbar är "vi och dom"-situationer</i>	
Elevmöten.....	32	<i>på skolan?</i>	73
3. Skolpersonal	34	<i>Intern uppdelning</i>	74
Oro och undran.....	34	<i>Maskulinitet – ett hinder?</i>	75
Dubbla erfarenheter.....	37	<i>Kroksbäcksskillarna</i>	76
En förändrad skola.....	39	<i>Språk</i>	76
Skillnader.....	41	<i>"Kroksbäcksskillarnas café"</i>	76
Oro och stök.....	43	<i>"Det är mycket enklare att vara flicka"</i>	77
Elevintegration.....	46	6. Sammanfattande diskussion	78
Relationen till föräldrarna.....	48	Integration i teori och praktik.....	78
Rykten.....	50	Blandade reaktioner inför elevutbytet.....	79
Inför hösten.....	51	Vi och dom.....	80
4. Föräldrar	54	Trygghet och rykte.....	80
Inför elevutbytet.....	55	Skolprestationer.....	81
Föräldraengagemang.....	57	Inställning och engagemang till skolarbetet.....	82
Undervisning och skolprestationer.....	58	Elevmöten i skola och på fritid.....	82
Tryggheten på skolan.....	59	Pedagogiskt arbete.....	83
Integration och elevmöten.....	60	Referenser	85

1. Inledning

Denna rapport är en utvärdering av utbytet mellan två skolor belägna i olika stadsdelar i Malmö. Utbytet har pågått mellan 2007-2010. I rapporten redovisas hur personer som på olika sätt deltagit, påverkat eller på annat sätt varit inkopplade i utbytet mellan de två skolorna uppfattar detta. Utvärderingen är finansierad av Malmö stad, FoU Malmö/utbildning (tidigare Resurscentrum för mångfaldens skola) och har utförts mellan november 2009 – juli 2010 i ett samarbete med Malmö högskola. De som arbetat med utvärderingen är projektledare Berit Wigerfelt, IMER, Malmö högskola samt Elisabeth Jansson vid FoU Malmö/utbildning. Bobby Svitzer, student vid Malmö högskola, har varit behjälplig vid elevintervjuerna samt med kapitlet som redovisar elevernas synpunkter på utbytet mellan skolorna. Stort tack till alla elever, lärare, föräldrar, skolledare och andra aktörer som ställt upp för intervju.

3

Bakgrund till utvärderingen

Hyllie stadsdelsfullmäktige gav år 2006 sin förvaltning i uppdrag att projektera en ombyggnad och renovering av Kroksbäcksskolan. Elevunderlaget i Hyllie hade under flera år minskat; dels beroende på ett minskat befolkningsunderlag, dels av att fler elever valt friskolor eller kommunala skolor i andra stadsdelar. För att motverka att lokaler skulle stå tomma inleddes en diskussion om huruvida man skulle börja avveckla skolor eller bygga om delar till andra typer av verksamheter. Det diskuterades vilken lösning som var den mest långsiktiga med tanke på det framväxande Hyllievång som man räknar med ska komma att kräva 2-3 skolor med 5-600 elever.

Hyllievång är ett av de största utbyggnadsområdena i Malmö och ska komplettera stadsdelarna i södra Malmö med service, arbetsplatser och attraktiva bostäder – något som länge anses ha varit en brist. De nya bostäderna är tänkta binda samman Holma och Kroksbäck som på så sätt kan utvecklas från perifera ytterområden till integrerade delar av staden (<http://www.malmo.se> 2010-06-01).

Under våren 2007 beslutades att Kroksbäcksskolan successivt skulle tömmas på elever och att man skulle börja med årskurs 7-9 hösten samma år. I samband med detta skickade Hyllie ut en förfrågan till andra stadsdelar om att ta emot elever från Kroksbäcksskolan. Den närliggande stadsdelen Limhamn-Bunkeflo kunde snabbt ge beskedet att Linnéskolan, en grundskola 6-9 belägen i centrala Limhamn, hade möjlighet att ta emot ett antal elever i årskurs 6 och 7. Även Linnéskolan hade ett minskande elevunderlag genom en nedgång i populationen.

Hyllie och Limhamn-Bunkeflo ingick ett avtal som innebar att samtliga kroksbäckselever från och med årskurs 6 skulle fortsätta sin skolgång på Linnéskolan. Även en del sjuor kunde beredas plats. Avtalet gällde från och med läsåret 07/08 till och med läsåret 09/10.¹ Ekonomiskt sett betydde detta att Linnéskolan fick ett tillskott av pengar, inte minst eftersom skolpengen för hyllieelever är högre än den för elever från Limhamn-Bunkeflo.

Sammanlagt blev det 50 elever från Kroksbäck, 30 sexor och 20 sjuor, som började på Linnéskolan hösten 2007. Sedan dess har elever i blivande sexor från Kroksbäck börjat på Linné varje läsår. Detta innebär att vårterminen 2010 hade Linnéskolan totalt 354 elever varav cirka 130 kom från Kroksbäck. Undervisningen på skolan sker i tre olika byggnader. Den äldsta byggnaden är från 1904 och huvudbyggnaden, som också inkluderar matsal och idrottssal, är byggd 20 år senare. En separat byggnad för undervisning i naturorienterande ämnen byggdes på 1980-talet. De praktiska momenten i hem- och konsumentkunskap genomförs på den närliggande Bergaskolan. Även gymnastikundervisningen är förlagd till Bergaskolan.

Den tredje mars 2007 skickade Bo Sjöström, dåvarande stadsdelschef i Hyllie, ut ett pressmeddelande som förklarade läget. I pressmeddelandet klargjordes också att den planerade elevflytten låg inom ramen för *Välfärd för alla – det dubbla åtagandet*, Malmö stads ambition att bland annat motverka segregation. Stadsdels- och barn- och ungdomscheferna i Hyllie och Limhamn-Bunkeflo samt rektorerna på Kroksbäck- Linnéskolan var alla överens om att en förväntad integration var ett viktigt skäl till elevflytten. Samtidigt betonades att integration inte var huvudskälet utan det var ombyggnaden av Kroksbäcksskolan som var avgörande för beslutet.

När informationen om elevutbytet nått berörda föräldrar till befintliga eller framtida elever på Linnéskolan, vilket först skedde via media, blev tjänstemännen varse att flytten av elever från en stadsdel till en annan inte var helt oproblematisk. Flera föräldrar hörde av sig till beslutsfattarna i Limhamn-Bunkeflo för att få mer information och/eller uttrycka sin ilska över att beslutet tagits för snabbt. Många föräldrar var oroliga för att betygsnivån på Linnéskolan skulle sänkas med tanke på att betygssnittet på Kroksbäcksskolan var lägre. De ville få klara besked för hur man skulle motverka en sådan utveckling. Två veckor efter att beslutet hade publicerats i media hölls ett informationsmöte för berörda föräldrar i Bergaskolans matsal i Limhamn. Sydsvenskan bjöds in och beskrev stämningen på mötet som ”hätsk”. Dessutom skrevs en krönika där Limhamn utnämndes till Malmös mest segregerade stadsdel. När höstterminen började 2007 hade 50 elever från Limhamn-

---

1 I praktiken fortsätter samarbetet ytterligare tre år eftersom de kroksbäckselever som tidigare påbörjat sina studier på Linnéskolan kan gå kvar även den fortsatta studietiden.

Bunkeflo valt den då nyöppnade Sveaskolan framför Linnéskolan. Samtidigt som det tillkom 50 elever från Hyllie förlorade man alltså 50 elever från den egna stadsdelen. Detta fick till följd att det blev tre klasser i årskurs 6 på Linnéskolan hösten 2007, istället för de fem man hade räknat med från början.

Syfte och mål

Syftet med utvärderingen är att identifiera faktorer som leder till framgång och faktorer som utgör hinder i den integrationsprocess mellan elever från två olika stadsdelar som äger rum på Linnéskolan.

5

Frågeställningar

- » Vilka var förväntningarna inför starten av elevutbytet hos elever, föräldrar och personal?
- » Har inställning och engagemang till skola och skolarbete hos eleverna ändrats?
- » Har föräldrars delaktighet och engagemang i skolans verksamhet på något sätt förändrats?
- » Har det pedagogiska arbetet på något sätt förändrats?
- » Har sättet att organisera undervisningen på något sätt förändrats?
- » Har möten mellan elever från de olika stadsdelarna under skoltid respektive fritid på något sätt förändrats?
- » Har skolprestationerna påverkats?
- » Har elevutbytet haft någon inverkan på tryggheten på skolan och skolans rykte?

Tidigare forskning/rapporter

Malmö med sina cirka 290 000 invånare (<http://www.malmo.se> 2010-06-14) är en kraftigt segregerad stad och denna segregation blir påtaglig när man granskar kommunens skolor. Segregeringen är av både ekonomisk och etnisk art (Stigendal 1999). 30 % eller nästan 90 000 är födda i utlandet (Malmö stad 2010-06-14). Kommunens tio stadsdelar visar stor heterogenitet vad gäller den etniska befolkningssammansättningen. Kroksbäck är en del av stadsdelen Hyllie och i stadsdelen bor cirka 30 000 personer. Kroksbäcksområdet är ett höghusområde med en mindre villabebyggelse. 85 % av grundskolans elever har ett annat modersmål än svenska. De största språkgrupperna är arabiska, albanska och pashtu.

Drygt 2,9 kilometer från Kroksbäcksskolan ligger Linnéskolan i stadsdelen Limhamn-Bunkeflo med cirka 40 000 invånare. Bebyggelsen består av småhus men även flerbostadshus. Stadsdelen har en närhet till hav, strandängar, parker och rekreationsområden vilket gör stadsdelen till en av de mest attraktiva i Malmö. Andelen förvärvsarbetande är högt och den disponibla medelinkomsten är högst i Malmö. Andelen invånare med migrationsbakgrund är lägre än kommunen i genomsnitt.

I Skolverkets inspektionsrapport från Malmö 2006 slogs det fast att skolverksamheten i Malmö präglas av stora skillnader när det gäller förutsättningar, verksamhet och resultat. Det konstaterades att de ojämlika utbildningsvillkoren leder till en bristande likvärdighet och man menade att Malmö kommun måste vidta åtgärder för att komma tillrätta med de skilda förutsättningar och resultat som finns idag (Pressmeddelande 1/3-06. <http://www.skolverket.se>).

Men skillnaderna gäller inte enbart Malmö. Bilden av det svenska skolsystemet som likvärdigt har till viss del förändrats. I en kunskapsöversikt från Skolverket konstateras att forskningen visar att skolornas elevsammansättning har blivit alltmer homogen socioekonomiskt och att skillnaderna mellan skolor och mellan olika elevgrupper när det gäller elevernas resultat har blivit större (Skolverket 2009).

Föräldrarnas utbildningsnivå har fått ökad betydelse för elevernas resultat. Det visar sig att sambandet mellan föräldrarnas utbildningsnivå och elevernas resultat är ungefär dubbelt så starkt på skolnivå som på individnivå och sambandet har förstärkts på skolnivå över tid (ibid). Även skolnivåeffekterna har tilltagit och elevens skola har fått ökad betydelse för hur eleverna presterar. En orsak till detta, menar man, kan vara kontextuella effekter som innebär att elevernas resultat påverkas av faktorer i omgivningen, i positiv eller negativ riktning. Viktiga kontextuella effekter är kamrateffekter och lärarförväntningar. Med kamrateffekter menas att en elevs resultat påverkas av kamraternas prestationsnivå. Att lärarförväntningar påverkar elevernas prestationer är ett resultat som bekräftas i Skolverkets studier (ibid). I kunskapsöversikten konstateras att skolornas alltmer homogena elevsammansättning tillsammans med andra kontextuella effekter är problematisk utifrån ett likvärdighetsperspektiv (ibid).

Integration och segregation

Skolsegregationen är tydlig i dag och återfinns dels i den yttre segregationen, där boendestrukturerna skapar en klass- och etnicitetsstrukturerad skola, dels har skolan genom allt fler val och profileringsmöjligheter skapat en intern segregering (Tallberg Broman, Rubinstein Reich & Hägerström

2002). Vad gäller Kroksbäcksskolan och Linnéskolan så är de två skolor som tydligt speglar det segregerade Malmö.

Innebörden av segregation som fenomen är att vissa befolkningsgrupper bor, studerar eller arbetar mer eller mindre åtskilda från varandra. Det finns olika perspektiv som i huvudsak utgår från två skilda ståndpunkter inom det fält som diskuteras i form av boendesegregation, och som brukar indelas i socioekonomisk, demografisk och etnisk segregation. De två ståndpunkterna handlar om segregationen uppstår ur människors egen vilja att avskärma sig, eller om det handlar om strukturella tvingande orsaker i form av ekonomiska eller politiska förhållanden som avgör hur människor fördelas i det geografiska rummet (Popoola 2002).

Dagens debatt om segregation handlar till största del om segregationens negativa konsekvenser och under de senaste årtiondena är det begrepp som ojämlikhet, diskriminering och marginalisering som har dominerat definitionen av segregation (ibid).

Ett centralt begrepp i denna utvärdering är ”integration”. Begreppet används på många olika sätt i dagens offentliga debatt och har alltmer kommit att kopplas ihop med de senare årtiondenas invandring; det är dock sällan som det definieras.

Integrationsbegreppet växte sig stark i den nordamerikanska depressionens fotspår på trettiotalet. Man tog fasta på att skillnader mellan olika klasser och befolkningsgrupper fanns, men att integrationen skulle minska de spänningar som depressionen orsakade. Den föreställning som fanns var att man kunde skapa en helhet genom sammanfogning av människor, levnadsvillkor, uppfattningar eller andra delar som kan särskiljas i olika beståndsdelar. Integrationen i trettiotalets USA handlade om integritet och om delar som skall sammanföras till en helhet (ibid).

Integrationsbegreppet kan sägas utgöra en föreställning om samhällenas förmåga att övervinna sociala, ekonomiska eller politiska kriser (ibid).

För många av dagens samhällsfrågor som sätter fokus på skillnader mellan individer, grupper, organisationer eller nationer tycks integration vara ett allmänt accepterat lösenord. Begreppet kan studeras ur antingen samhälls- eller individnivå. På en övergripande nivå kan samhället betraktas som mer eller mindre integrerat eftersom integration utgår från delar som tillsammans ska utgöra en helhet. De olika delarna kan handla om två jämnstarka grupper som, genom en viss grad av anpassning, kan sammanfogas till delar i en helhet (ibid).

Ett annat synsätt handlar om en föreställning om att individer eller grupper är mer eller mindre integrerade. Enligt detta synsätt finns det en tendens att betrakta integration som förbehållet mino-

ritetsmedlemmar i deras väg att försöka anpassa sig till majoritetssamhället. Integration kan ses som ett eftersträvansvärt tillstånd där normen utgör minoritetens anpassning till majoriteten (ibid).

Begreppet integration kan även beteckna den process genom vilka etniska och kulturella minoriteter inlemmas i samhället. Social integration handlar i första hand om att människor kan mötas över de kulturella, etniska och språkliga gränserna i gemensam informell icke påtvingen samvaro på fritid, i föreningslivet, i utbildning och arbetslivet (SOS-Rapport 1999:6).

Den dominerande integrationsdiskursen i dagens Sverige har framför allt med etniska relationer att göra, menar sociologen Nihad Bunar. Grundläggande handlar denna om migranternas möjligheter att aktivt delta i samhällslivet och på jämlika villkor i fördelningen av samhälleliga resurser (Bunar 2001).

Skolans integrationsroll kan sägas handla om att man ständigt arbetar med att utveckla verksamheten så att alla elever behandlas lika och genom skolans inre organisering bereds lika möjligheter. I skolpraktiken handlar det vidare om att erbjuda en mötesplats där elever med olika bakgrund och erfarenheter kan mötas på lika villkor (ibid).

De ledande aktörernas syn på integration

Även om integration inte var den ursprungliga avsikten med flytten av elever från Kroksbäck till Linné så är detta ett viktigt begrepp som avser något positivt och eftersträvansvärt för både skolorna och Malmö i sin helhet och för de ledande aktörerna i denna studie. Mats Bååth, utbildningschef i Limhamn-Bunkeflo, är positiv till att stadsdelen arbetar med att öka integrationen i skolorna.

Den miljö som barn och ungdomar i Limhamn - Bunkeflo växer upp i på hemmaplan skiljer sig från den man träffar på inne i centrala Malmö. Jag tycker därför att det ur alla synvinklar är bra att ungdomarna möts i skolan och lär känna varandra i ett naturligt sammanhang. Det är inte en korrekt bild av verkligheten de får här så där ville vi vara med och hjälpa till. Och dessutom är det en ödesfråga för Malmö att klara av det här med integration och motverka segregation. Så det var absolut en viktig del av detta. Det var egentligen det viktigaste, alltså den delen som vi ville åstadkomma (intervju 21/12 -09).

Johan Revemark, rektor på Linnéskolan, menar att även om inte integration var den ursprungliga avsikten med skolutbytet så blev det i praktiken ett integrationsprojekt genom att elever från stadsdelar med skilda förutsättningar fick mötas och gå i samma klasser.

Integrationen var inte anledningen till varför man valde att stänga Kroksbäcksskolan utan det var för att man skulle renovera. Integrationstanken kom som nummer två och den tanken var utmanande för mig. När Mats (Bååth) sa till mig att det var Kroksbäcksskolan det handlade om så ryggade jag inte en sekund för jag tyckte det var intressant. Platsbristen var väl inte det viktigaste utan vi såg att det fanns en möjlighet till integration. Vi håller på med så mycket lokalflyttningar och så, alltid. Jag tyckte att diskussionen var intressant. Det var spännande att påbörja en diskussion kring att bo i en stad tillsammans och jag tycker det är roligt att lyfta blicken och göra någonting som faktiskt påverkar en hel stad. Jag såg en möjlighet till integration här och det är ju bara 2,9 km mellan oss. Det är inte ofta man får en möjlighet att se integration. Jag tycker alltid det är positivt att blanda elever och vi har haft elever från Rosengård och från Kroksbäck innan också. Men då har det alltid varit resursstarka elever. Skillnaden nu var att vi skulle ta alla elever (intervju 10/12-09).

9

Mats Bååth anser att det borde vara något helt naturligt ”att granngårdens ungar kommer till den här skolan så att barnen får sin utbildning tillsammans och berikar varandra”. I likhet med Johan Revemark så menar Bååth att utbytet mellan barnen ska vara ömsesidigt så att båda grupperna får ut något positivt av utbytet. Utbytet handlar inte om assimilation, säger de.

Marie-Louise Andersson, Barn- och ungdomschef i Hyllie, ser också positivt på integrationen mellan de två skolorna.

Vi såg det som något oerhört positivt att eleverna kunde bli integrerade. Redan innan utbytet så var det så att i alla fall 40 procent av elever boende i Kroksbäcksområdet gick på andra skolor än på Kroksbäck. Och efter hand som andra skolor har fått minskat elevunderlag så har de (hyllieeleverna) blivit mottagna av andra skolor runt om i Malmö. Det finns de som söker till kanske en muslimsk friskola, men de som varit i kontakt med mig vill framför allt att deras barn ska gå där det finns flest svensktalande barn. Det är det främsta skälet utifrån de kontakter jag haft. De har inte sagt att det skulle vara något fel på Kroksbäck utan man vill att barnen ska integreras, så att skolutbytet låg ju i linje med vad många föräldrar redan gjort innan (intervju 4/1-10).

De ledande aktörerna tar fasta på den sociala delen av integration, alltså att elever från skilda skolor med olika förutsättningar möts och berikar varandra. Det ska vara ett naturligt och ömsesidigt möte mellan de båda elevgrupperna och en viktig del i detta utbyte är att eleverna från Kroksbäck ska kunna förbättra sina skolresultat.

Vi och dom

Det finns en naturlig strävan hos människor att bringa ordning i tillvaron och när vi exempelvis träffar nya människor så börjar vi oftast kategorisera dem utifrån det vi ser. Det kan gälla fysiska egenskaper som hudfärg, ålder och kön. Det kan också gälla människors kläder eller frisyrier. Utifrån detta drar vi ofta stereotypa slutsatser om deras personliga egenskaper (Hinton 2003). Denna så kallade förenkling av hur olika slags människor är kan ställa till problem i mänskliga möten. Problemet kan vara att man exempelvis tror eller agerar som om människor från exempelvis en viss stadsdel är på ett visst sätt, man drar alla över en kam.

Denna utvärdering ska fokusera på integrationen mellan två elevgrupper från två olika stadsdelar i Malmö. Detta kan i sig vara problematiskt då det förutsätter två skilda elevgrupper. Vi har alltså gjort en kategorisering av eleverna. Det innebär att vi i våra intervjufrågor också väcker frågor om skillnader mellan eleverna och detta kan innebära en förstärkning av skillnader. Under våra intervjuer har vi märkt att oavsett våra frågor så har mötet mellan elevgrupperna orsakat ett intensivt arbete i form av reflektioner över likheter och skillnader.

Då en grupp eller individ definierar sig, så gör den det till stor del i dess relation till sin omgivning. Detta sker dagligen genom utbyte och interaktion mellan individer och grupper (Jenkins 2004:79f).

Tillhörighet (både etnisk och allmänt social) är viktigt då det sätter ramarna för människans identitetsskapande. Då individer och grupper definierar ett "vi" utifrån föreställda skillnader hos andra dvs. "dom", så bildas en "vi och dom"-situation. Samtidigt som identifikationen med "vi" uppstår hos en individ så distanserar hon sig från "dom" (Stier 2008). Faktorer som ligger till grund för en "vi-grupp" kan vara språk, ursprung, klass och religion. Antropologen Thomas Hylland Eriksen beskriver i en studie hur "vi och dom"-situationer uppstår i urbana miljöer. Han menar att stadsdelstillhörighet kan spela stor roll för en individs gruppassociation. "Vi-känslan" kopplas samman med en geografisk plats (Eriksen 1993). I denna utvärdering så är en "vi och dom"-situation märkbar då eleverna i intervjuerna talar om "dom från Kroksbäck" respektive "dom från Limhamn". Med tanke på att eleverna kommer från olika stadsdelar med olika karaktäristiska så lägger det grunden för en "vi-känsla" baserat på en geografisk platstillhörighet. Med andra ord ett "vi" för limhamneleverna och ett annat "vi" för kroksbäckseleverna. Påpekas bör att även de vuxna som intervjuas i utvärderingen delar in i "vi" och "dom".

En grupp människor har sina egna värderingar, regler, praktiker etc. som utmärker den. När och hur skapas dessa regler och värderingar?

Fredrik Barth menar att dessa faktorer upprätthålls vid en grupps "gränslinje", dvs. gränslinjen gentemot andra grupper. I mötet med andra grupper så uppstår det sociala och mentala skiljelinjer. Varje individ inkluderas i en, för dem, "rätt" grupp där individen känner igen sig och blir accepterad som "en av oss". Genom att definiera dem på "andra sidan gränsen" så förstärks och utvecklas förståelsen för den egna gruppen. Samtidigt ökar den föreställda bilden av "hur dom andra är". Barth menar vidare att dessa gränslinjer är dynamiska och kan förändras. Interaktion mellan grupper kan leda till att skiljelinjerna suddas ut eller förstärks, beroende på hur mötena har skett (Barth 1996).

Gränser kan även existera fysiskt i samhället. Det kan exempelvis vara en väg som skiljer två stadsdelar eller en arkitektur som kan förknippas med en viss typ av människor (Eriksen 1993:54f)

För eleverna på Linnéskolan existerar många gränslinjer som leder till att de identifierar sig med olika grupper. Det finns en klar geografisk gräns mellan stadsdelarna. Genom att ta bussen varje dag så förstärks tanken om att Kroksbäck och Limhamn ligger långt ifrån varandra. Då undervisningen är organiserad så att en årskurs är samlad på ett och samma våningsplan så skapas det fysiska och sociala gränser gentemot andra årskurser. Det existerar en skiljelinje mellan de som har svenska som modersmål respektive de som talar ett annat språk hemma.

Genus

Genus är i tillägg till kategorier som etnicitet, nationalitet och stadsdelstillhörighet avgörande för identitetsskapande. För att förstå hur olika grupper formas i sociala kontexter krävs en bred sociologisk analys. Intersektionalitet är en typ av maktanalys där man tittar på flera olika aspekter såsom genus, etnicitet och klass (de los Reyes, Mulinari 2007:24). Ingen av dessa kategorier ska ses som statisk eller essentialistisk utan som föränderliga komponenter i en ständigt pågående identitetsskapande process. *Kroksbäckselever* och *limhamnselever* är exempel på identiteter som formas i sociala sammanhang, i det här fallet Linnéskolan. *Flickor* och *pojkar* skapas i relation till varandra och definieras genom dikotomier som: utländsk – svensk och manlig – kvinnlig.

Genusteoretikern Judith Butler beskriver konstruktionen av kön eller genus som en iscensättning av maskuliniteter och femininiteter, det vill säga man blir *flickalpojke* när man handlar som en *flickalpojke* (Butler 1993:232). Butler utgår från filosofen Louis Althusser's teori om tilltal och svar (Butler 1997:2). Genom att bli tilltalad *pojke* eller *invandrarkille* och i sin tur svara på tilltalet

begränsas handlingsutrymmet till det som förväntas av nämnda kategorier. Flera personer i utvärderingen, ungdomar som vuxna, talar om ”kroksbäckskillar som lever upp till sitt rykte”. Här exemplifierar man precis den här typen av social konstruktion. Det talas vidare om hur den här gruppen killar tenderar att vara ”macho”. Att vara ”macho” är således något som ryms inom det tilldelade handlingsutrymmet för *invandrarkillar*. Machoidentiteten uttrycks bland annat genom användandet av ”förbjudna ord” (sexistiska, rasistiska etc.). Ett gemensamt språkbruk hjälper till att upprätthålla en grupp tillhörighet samtidigt som det verkar exkluderande (i vissa fall sårande) mot andra grupper.

Raewyn Connell (2000:152) menar att skolan har en speciell såkallad genusregim som ger förutsättningar för maskulinitetsskapande. Maktrelationer och disciplinering i skolan kan exempelvis ge utrymme för skapande av maskuliniteter som trotsar skolans auktoritet. Sportaktiviteter med inslag av tävling och konkurrens kan också ses som en del av genusskapandet.

Metod och material

Det empiriska material som studien är baserad på har huvudsakligen samlats in genom intervjuer samt skriftligt material och till viss del observationer. Vi valde intervjumetoden då vi är intresserade av skilda gruppers erfarenheter och uppfattningar på ett fördjupat sätt. Den metod som används i denna rapport är den semistrukturerade, där ett antal standardiserade frågor utgör grunden för intervjun men där det även finns utrymme för följdfrågor för att få djupare svar. Informanten är även fri att själv associera och blanda in sådant som hon tycker är relevant (May 2001:150f). Samtliga intervjuer är inspelade med bandspelare efter medgivande från informanterna.

Närmare 50 personer har varit involverade, allt ifrån enskilda intervjuer, telefonintervjuer, gruppintervjuer till kortare samtal i exempelvis skolans personalrum eller på skolgården. I studien har vi också använt oss av lokala tidningsartiklar samt dokument såsom Skolverkets inspektionsrapporter och material från skolornas hemsidor.

Vi har eftersträvat att intervjuas så många olika aktörer som möjligt för att få deras erfarenheter och syn på utbytet mellan de två skolorna. I ett första skede intervjuades rektorer, skolchefer, stadsdelschefer och några politiker, totalt nio personer. Alla dessa personer har på något sätt varit involverade eller har insyn i elevutbytet. De ledande aktörerna omnämns med sina namn i rapporten.

I nästa steg intervjuades pedagoger och annan skolpersonal som arbetar eller har arbetat på Linnéskolan och Kroksbäcksskolan. Då utbytet mellan elevgrupperna äger rum på Linnéskolan så är det i huvudsak personal verksamma på denna skola som intervjuats. Genom att få tillgång

till förteckningar och namn på personal som skulle kunna tänkas veta något om elevutbytet har vi kontaktat ett flertal för intervju. I andra fall har personal som vi intervjuat tipsat om andra möjliga intervjupersoner. I några fall har vi träffat personal i lärarrummet som vi sedan kunnat intervjua. Totalt utgör gruppen personal som intervjuats 12 personer. För att personalen fritt skulle kunna berätta om sina erfarenheter under de tre åren så har anonymitet utlovats.

I ett tredje steg gick vi ut med en skriftlig förfrågan till alla föräldrar på skolan där vi gav information om utvärderingen och om att vi var intresserad av att tala med både föräldrar och elever. I brevet gavs möjligheter att kontakta utvärderargruppen om man hade några frågor eller om man inte önskade att ens barn skulle delta i undersökningen.

Vi bad olika klassföreståndare om hjälp att välja ut elever som kunde tänkas vilja prata med oss. Önskemålet från vår sida var att det skulle bli så blandade elevgrupper som möjligt, både vad gäller kön och att de var från båda stadsdelarna. Eleverna har intervjuats under skoltid två och två och i ett fall i en större gruppintervju med skolans elevråd där åtta personer deltog. I ett fall var en av skolans elever närvarande när vi gjorde ett hembesök hos en förälder i Kroksbäck. Sammanlagt intervjuades tjugoen elever mellan årskurs sju och nio. Av dessa är fem pojkar och tre flickor från Kroksbäck och tio flickor och tre pojkar från Limhamn. Det höga antalet flickor från Limhamn beror på att vid intervjun med elevrådet var majoriteten i denna flickor från Limhamn. Även gruppen elever är utlovade anonymitet.

Förutom dessa intervjuer så genomfördes också en ”deltagande observation” på skolan under en lunchrast. Vid utförandet av denna typ av observation interagerar observatören med de hon observerar (May 2001:186f). I detta fall eleverna på Linnéskolan.

Den sista gruppen som kontaktades var föräldragruppen. I ett fall fick vi hjälp med kontakt via Kroksbäcksskolan, i andra fall skickade vi förfrågningar till skolans föräldragrupp. En av orsakerna till att få föräldrar kunde ställa upp för intervju kan ha varit att kontakt med denna grupp togs i slutet av vårterminen. Det kan också bero på att man inte anser att man vet så mycket om integrationen av de båda elevgrupperna på Linnéskolan. Totalt har vi varit i kontakt med fem föräldrar som även de är anonyma i denna rapport.

Intervjuerna genomfördes med utgångspunkt i en på förhand upprättad intervjuguide som har modifierats utifrån den grupp som intervjuats.

Intervjuatsagorna är ordagrant transkriberade men i vissa fall har en språklig bearbetning skett för att anpassa det talade språket till skriftspråk.

2. Ett skolutbyte blir till – ledande aktörers perspektiv

Detta kapitel handlar om den process samt den bild ledande aktörer förmedlar av utbytet mellan Kroksbäcksskolan och Linnéskolan som startade 2007. Kapitlet är baserat på intervjuer med aktörerna men också på Skolverkets inspektionsrapport från Malmö 2006 samt 2010, brev och mejl från föräldrar i Limhamn- Bunkeflo 2007 samt tidningsartiklar från Sydsvenskan våren 2007.

År 2005, två år innan utbytet mellan de två skolorna startade, inspekterades Malmös alla skolor av Skolverket. En efterföljande rapport ger en bild av hur Skolverkets inspektörer såg på Kroksbäcksskolan och Linnéskolan vid denna tid (Skolverket 2006).

Hyllie, den stadsdel som Kroksbäcksskolan ligger i, är Malmös tredje största stadsdel. Nästan hälften av barn och ungdomar i åldern 6-15 år har migrationsbakgrund. I rapporten påpekades att de totala kunskapsresultaten i stadsdelen behövde uppmärksammas och förbättras. Andelen elever med fullständiga betyg var mycket låg. Endast drygt hälften av eleverna hade ett fullständigt slutbetyg vilket är klart under genomsnittet i Malmö och nästan 20 procent under riksgenomsnittet. Det genomsnittliga meritvärdet för Kroksbäcksskolan 2004 låg på 189,3 som kan jämföras med meritvärdet för Malmö skolor som var 196,8. Andelen elever som var behöriga till ett nationellt gymnasieprogram var 68,5 procent vilket kan jämföras med snittet i Malmö vid den tiden som var 78,6. Inspektörsteamet ansåg att kunskapsresultaten i svenska och engelska var förhållandevis goda men att den totala resultatbilden av samtliga ämnen var låg.

Kroksbäcks rektorsområde bestod vid tiden för inspektionen av en grundskola årskurs 1-9 omfattande 471 elever. En uppmärksammas verksamhet för Kroksbäck var studieverkstaden, där elever med bristande kunskaper i svenska språket kan få stöd på sitt modersmål i de ämnen de har bristande målpuppfyllelse i. Studieverkstaden angavs som en förklaring till att elevernas resultat hade förbättrats under de sista åren. Inspektörerna bedömde att skolan på ett systematiskt sätt måste få grepp om elevernas målpuppfyllelse i årskurs 5 i andra ämnen än de behörighetsgivande ämnena för att kunna garantera likvärdigheten i skolan. Vid inspektionen konstaterades vidare att lärare och övrig personal hade ett stort engagemang för sina elever och relationerna på skolan präglades av närhet, engagemang och omsorg. I samtalen med elever, föräldrar och personal ansåg de flesta att eleverna trivdes på skolan. Det stora problemet, ansåg inspektörerna, var språkbruket mellan eleverna. Både pojkar och flickor använde sig av kränkande språkbruk och skolan arbetade mycket för att stävja

detta. De traditionella könsrollerna fanns dock som en del av skolans kultur och blev bland annat synliggjord genom att pojkarna inte ville ta ansvar för vad de betraktade som speciella ”kvinnosyslor” (Skolverket 2006:26).

Inspektionen anmärkte på att miljön på många sätt var torftig och att eleverna inte hade någon tillgång till datorer vid tillfället för inspektionsbesöket (ibid).

Sammanfattningsvis kom man fram till att Kroksbäcksskolan hade goda resultat med hänsyn tagna till rektorsområdets förutsättningar men att det var mycket arbete kvar för att alla elever skulle nå målen för utbildningen (ibid).

Även Linnéskolan var föremål för inspektion av Skolverket 2005. I den följande rapporten angavs att skolan upplevdes som en lugn skola där trivsel och stämning varierade. Eleverna sa att de kände sig trygga. På skolan fanns få elever med utländsk bakgrund. Såväl elever som personal antydde dock att främlingsfientlighet och rasism till viss del kunde förekomma. Det förekom även kränkningar både från lärare och elever. Kunskapsresultaten var bland de bästa i Malmö kommun och högt över rikets genomsnittliga siffror. Meritvärdet var år 2004 239,4. Lärarna menade att eleverna var studiemotiverade och att föräldrarna stödde eleverna i deras skolarbete. Vårterminen 2004 var 93,5 procent behöriga till gymnasieskolan. 90 procent av eleverna hade nått målen i alla ämnen (Skolverket 2006:28).

15

Beslut om renovering av Kroksbäcksskolan

Vid tiden för beslutet om renovering av Kroksbäcksskolan kämpade skolan med dåligt rykte. Mellan 40 och 50 procent av eleverna i upptagningsområdet valde bort Kroksbäcksskolan och sökte sig till andra skolor i Malmö. Trots olika skolsatsningar förbättrades inte betygsresultaten tillräckligt.

En lärare som varit verksam vid skolan i närmare 30 år vittnar om de stora förändringar som skolan genomgått i elevsammansättningen.

När jag började där på 1980-talet så var det väldigt få invandrare och sedan blev det successivt mer och mer och sedan gick det väldigt snabbt. Det gick från 10 % till 30, sedan från 30 till 40 och sedan var det 90 %. Den sista biten gick väldigt snabbt och de sista åren var det i princip närmare 95 %. Det som var påfallande i början var att de få invandrarelever som fanns, det var kanske 10 % i varje klass, de näst intill assimilerades, de fick ju språket. Sedan efterhand märkte vi att det blev språksvårigheter. På slutet upptäckte man på utvecklingssamtalen när man satt där med föräldrarna att de visste att barnen var dåliga på modersmålet men de trodde däremot de var bra på svenska. De kunde ju inte avgöra

att deras barn faktiskt inte var bra på svenska heller så där blev ju språket ett problem. Där blev det som det blir i områden där det är 90 % invandrare och de får för få svenska kamrater. Vi var ju i princip deras enda kontakt med det svenska samhället, de träffade inte många andra svenskar, det var om de spelade fotboll kanske. Men sedan började de spela fotboll i det egna området med tränare som också hade invandrarbakgrund (intervju 11/3-10).

Han berättar vidare att många föräldrar, framför allt de som visste att de skulle stanna kvar i Sverige och inte återvända till sitt hemland, flyttade barnen till andra skolor med större andel svenskspråkiga elever. De ville att deras barn skulle få svenska kamrater och genom detta förbättra det svenska språket och lättare komma in i samhället.

Freddie Åkerblom, ordförande i Hyllie stadsdelsfullmäktige (s), berättar i en intervju att han och Bo Sjöström, dåvarande stadsdelschefen, försökte hitta nya högstadielokaler till kroksbäckseleverna. En idé var att placera högstadiet i ett tidigare dagcenter som låg centralt i ett bostadsrättsområde. Tanken var att det skulle bli en liten skola med cirka 150-160 elever. Vid mötet med bostadsrättsföreningarna i området var det dock ”bara taggar utåt”.

Bostadsrättsföreningarna tyckte att det här var det absolut sämsta förslaget över huvudtaget att vi skulle placera en del av Kroksbäcksskolans elever i närområdet där de hade sina fina bostadsrättsföreningar. Det var lite kontroversiellt för de pratade om att det skulle göras inbrott i källare, trampas ner rabatter, rökas i trappuppgångar osv. Så Bo och jag hade en oerhörd uppförsbacke (intervju 22/2-10).

Tanken var att öka integrationen, att bryta ner stora Kroksbäcksskolan och få det till en liten skola och att vi skulle få den här lilla skolan på låt oss säga cirka 140-160 elever där alla blir synliga. Vi skulle kunna göra något bra för Kroksbäcksskolans elever. De skulle få en bra start i livet. När detta inte gick så tittade vi på andra alternativ och då träffade jag ordförandena i de andra stadsdelarna. Bo träffade förvaltningscheferna i de andra stadsdelarna och så dök det här upp med utbytet Kroksbäck/Linné. Vi tyckte detta kunde vara en bra lösning (intervju 22/2-10).

Strax före jul 2006 kontaktades Mats Bååth, utbildningschef i Limhamn – Bunkeflo, av Bo Sjöström, dåvarande stadsdelschef i Hyllie, med en förfrågan om det fanns skolplatser för kroksbäckselever i Limhamn-Bunkeflo. Bååth skickade frågan vidare till högstadieskolorna i stadsdelen. Johan

Revermark, rektor på Linnéskolan, svarade jakande då han visste att elevunderlaget i Limhamn skulle minska.

Mats Bååth, utbildningschef i Limhamn – Bunkeflo berättar:

Jag fick klart för mig att Kroksbäckers högstadium successivt skulle tömmas och att det handlade om att skicka sexor till oss under i alla fall tre år. Men det första året blev det både sexor och sjuor. Möjligen är jag naiv men jag såg inget märkligt i detta: det är grannstadsdelen, det är inte speciellt långt, det är inte tvärs igenom stan och det krävs inga konstigheter kring bussning. Det går en busslinje direkt (intervju 21/12-09).

17

Johan Revermark, rektor på Linnéskolan berättar:

Läsåret 2006-2007 så hade vi lite färre sexor. Vi valde att lägga fler resurser på dem och ha mindre klasser, 20-22 elever istället för normalt 28-29. De går i nian nu. Mats frågade mig om jag behövde fler elever och jag sa: "ja det är klart att jag behöver". Då sa Mats "det kan ju innebära att de kommer från en annan stadsdel". "Ja det gör väl ingenting", var min inställning. Något annat hade inte varit samhällsekonomiskt försvarbart. Sedan frågade jag vilken stadsdel det handlade om och Mats var inte helt säker då, eller rättare sagt, han visste vilken skola det var men han kunde i det skedet inte säga någonting. Då kom Hermodsdalsbilden upp i mitt huvud vilket jag sa till Mats, och jag ville försäkra mig om att det inte handlade om någon paniknedläggning (intervju 10/12-09).

Under 2005 lades högstadiet av Hermodsdalsskolan i stadsdel Fosie ned under stor mediabevakning. Mot bakgrund av att skolan under en längre tid brottats med problem med otrygghet, skadegörelse, bränder och dåliga studieresultat så beslöt stadsdelsfullmäktige om nedläggning. De elever som skulle börja på Hermodsdalsskolans högstadium under hösten 2006 fick istället börja på andra skolor i staden.

Då vid den här tiden, i samband med nedläggningen av Hermodsdalsskolan, så gick man ut till alla Malmös skolor och frågade om man kunde tänka sig att ta emot elever från skolan. Responsen var inte så positiv. Jag ställde frågan till min personal och de ville inte, absolut inte, av olika skäl, dels så hade vi inte plats då. Men året efter såg vi att det fanns plats (ibid).

Så småningom fick Johan Revemark besked om att de elever som skulle börja på Linnéskolan kom från Kroksbäcksskolan vilket han ansåg ”var nära och bra”.

Pressmeddelandet

Den andra mars 2007 gick Bo Sjöström ut med ett pressmeddelande där det stod att Kroksbäcksskolan skulle tömmas successivt, eleverna skulle gå på olika skolor i Malmö. Bo Sjöström skrev även att det fanns en ambition inom ramen för satsningen *Välfärd för alla – det dubbla åtagandet* att motverka segregation både inom skola och i boendet. Ett sätt att motverka denna segregation var att öka rörligheten mellan skolorna. En av skolorna som skulle ta emot eleverna från Kroksbäck var Linnéskolan i Limhamn. Rektorn berättar:

På lördag morgon kan alltså föräldrarna här i Limhamn läsa om att Linnéskolan ska ta emot elever från Kroksbäcksskolan. 120 elever stod det eftersom man hade läst 60 elever och två årskullar och på så vis fått det till 120 elever. Jag tror det står så i tidningsartikeln. Det blev jättekonstigt och jag hade inte hunnit informera någon här eftersom jag har alla mina lärarmöten med lärarna på onsdagar. De enda jag hade informerat var mitt verksamhetsråd, alltså mina arbetslagsledare. Jag hade informerat dem om vad som var på gång och hur det troligtvis skulle bli men tillade att vi ännu inte tagit något beslut. I mitt huvud var det samverkansprocesser som skulle ta fart med mera. Men pressmeddelandet gick ut. Så när föräldrarna läser detta så blir de ju jätteupprörda. Jag kommer till jobbet och upptäcker att jag har 80 mejl som bara rör detta. Och vi fick nog ett 30-tal samtal från arga föräldrar den dagen. Hela dagen gick åt till att tala i telefon och svara på mejl (ibid).

Pressmeddelandet utlöste en våg av reaktioner.

De flesta av de samtal jag fick vill jag tolka som ”viljan att veta mer” men en del samtal får man också tolka som rent främlingsfientliga. Man talade om ”sociala experiment”. Det som skedde här då var ganska turbulent. Tidningarna ville gärna följa processen och började ställa frågor. Måndagens alla samtal handlade framför allt om att rätta till antalet elever från det felaktiga 120 till det rätta 50. Det lugnade en del medan andra fortfarande ansåg att 50 var för många. Många undrade om de skulle gå i särskilda klasser eller om de skulle integreras med de andra. I min värld så integrerar man. Om man ska gå tillsammans i fyra år så ska man blandas. Jag tror inte man vinner någonting på att särskilja elever (ibid).

En av de föräldrar som skickade mejl till Johan Revemark och Mats Bååth skrev att han var ”djupt upprörd och oroad” över artikeln i Sydsvenskan. Han skrev:

Jag tror inte alls på ditt experiment med integration. Ska det ske någon integration så ska det vara max 1-2 st integreringselever per klass, då kan det möjligtvis fungera. Då är dessa elever tvungna att öppna sig mot sina övriga klasskompisar och det blir betydligt enklare för dem att hitta ”svenska” kompisar och bli en naturlig del av klassen (förälder 15/3-07).

Vidare skrev föräldern:

Ditt experiment kommer att misslyckas vilket kommer att gå ut över de elever som går på skolan. Det kommer även att påverka lärarna på skolan. Det finns en uppenbar risk att en del av lärarna kommer att söka sig till andra skolor/arbetsplatser och de som stannar kommer att få en sämre arbetsmiljö. Jag är tyvärr övertygad om att Linnéskolan kommer att få ett dåligt rykte och föräldrar kommer att välja andra skolor för sina barn. Redan nu har vi börjat undersöka andra alternativ för vår pojke som går i femte klass. Om ditt experimentförsök går igenom så har du med största sannolikhet tappat åtminstone en elev (ibid).

Andra mejl handlade också om frågor kring hur mycket resurser som skolan skulle få och om dessa resurser skulle komma alla barn tillgodo.

Mats Bååth blev väldigt överraskad över de starka reaktionerna:

Det blev information via pressen, vilket var olyckligt. Föräldrar började höra av sig och efterfrågade delaktighet. Information är viktigt och den kom från fel håll. Den borde ha kommit från oss och inte via pressen. Frågan om att ta emot eleverna från Kroksbäck måste avgöras av oss i verksamheten men information med bakgrund borde vi, som sagt, kommit med före media. Vi fick också kritik för att det gick för fort. Ibland måste vissa saker gå fort och inte köras i långbänk. Detta var en sådan, tycker jag (intervju 21/12-09).

Det "hätska" informationsmötet

Några dagar efter den starka föräldrareaktionen på pressmeddelandet bestämdes att skolan skulle hålla ett informationsmöte för föräldrarna i Limhamn-Bunkeflo. Inför mötet samlades ett fyrtiotal föräldrar informellt för att förbereda sig med frågor till skolledningen. Via en av föräldrarna skickades ett mejl med information om att mötet hade ägt rum, samt en lista med frågor som föräldrarna ville ha besvarade.

I brevet stod det bland annat:

Vi kom fram till att vi anser det är viktigt att vi är positiva till integration, och att vår inställning att ta emot Kroksbäckselever i grunden är positiv. Dock anser vi att man måste börja långt tidigare, redan i förskoleklassen. En integration av denna typ måste vara välplanerad, genomtänkt och väl förberedd för alla inblandade parter. Den måste även vara på frivillig basis och inte tvångsmässig som den förefaller komma att bli hösten 2007 (brev från föräldrar 20/3-07).

Föräldrarna hade enats om ett antal mycket detaljerade frågor som man förväntade sig få svar på av rektorn under torsdagens informationsmöte, helst skriftligt. Skolutbytet beskrevs också som "ett integrationsprojekt som omfattar så många är ett politiskt experiment av dignitet" och man menade att för att kunna säkerställa detta så krävdes en handlingsplan vilken föräldragruppen ville ta del av. De ville bland annat veta om skolan skulle avsätta särskilda resurser "till dessa extra resurskrävande elever" och om "Linnéskolan idag har tillräckligt många pedagoger med tillräcklig erfarenhet av elever med denna typ av studieproblem".

Till informationsmötet hade föräldrar till elever från årskurs fem från Geijersskolan och Skolan på ön bjudits in och ungefär 170 stycken slöt upp på Bergaskolan i Limhamn, dit mötet var förlagt. De som höll i mötet var Johan Revemark, Mats Bååth samt stadsdelschefen i Limhamn-Bunkeflo, Inger Björkqvist. De gav den knapphändiga information som fanns att ge. Rektorn på Linnéskolan säger att det var svårt att berätta om hur elevutbytet skulle bli.

Eftersom jag inte visste vilka förutsättningar eleverna som skulle komma hit hade, så visste jag inte heller deras behov. Det gjorde det svårt att förklara för föräldrarna hur det skulle bli (intervju 10/12-09).

Frågorna från föräldrarna hade mejlats till rektorn innan mötet.

Revemark säger att limhamnsföräldrarna kände sig överkörda när de fick läsa i tidningen att det skulle komma 120 elever från en annan stadsdel och det var mest negativa saker som kom fram under mötet. Där fanns också föräldrar som var positiva till elevflytten men hade svårt att göra sig hörda. En förälder menade att om eleverna kommit från Slottsstaden så hade inte debatten sett ut så här.

En del föräldrar uttryckte en rädsla för att det skulle bli bråkigt och stökigt på Linnéskolan när eleverna från Kroksbäck kom. De var också rädda för att det skulle bli mer konflikter och att skolresultaten skulle bli sämre. Frågorna till skolledningen handlade också om Kroksbäckselevernars problem med svenska språket och om att det kunde bli problem med mobbning om man exempelvis hade fel sorts jeans. Det uttrycktes också att kroksbäcksbarnen inte hade samma förutsättningar som limhamnsbarnen och att detta skulle kunna bidra till en konflikt. En annan åsikt var att man borde ha börjat med elevflytten tidigare, redan i förskolan. Någon tyckte att skolan höll på med ett ”socialt experiment”. En förälder uttryckte sig rasistiskt med ett uttalande som: ”det här handlar ju om att vi inte vill ha de jävla blattarna här för vi vet att det ställer till bråk”.

En ur personalen på Linnéskolan som var närvarande vid mötet berättar:

Vi hade ett informationsmöte för femmornas föräldrar som skulle byta skola då, och det var riktigt obehagligt för där stod de verkligen och sa: ”ja de här människorna som är uppvuxna med att bara stjäla och förstöra”. Alltså det var vissa människor som uttalade sig på ett sätt som man alltså inte får säga... alltså det är inte ens ok att tänka det men om man nu tänker det så säger man det inte. Det var så fruktansvärt så man satt och skämdes över att man över huvudtaget är svensk själv. Alltså man förväntar ju sig att folk är civiliserade någonstans men det var de verkligen inte (intervju 18/1-10).

Johan Revemark blev illa berörd av stämningen på mötet: ”Jag har aldrig varit med om ett så hätskt möte. Hade de haft tomater så hade de kastat dem på oss. Så hätskt var det.” Även Mats Bååth beskriver mötet i Bergaskolans matsal som ”något av det värsta jag varit med om” och säger:

Elevers behov från två stadsdelar ställdes mot varandra i ett ”vi och dom”-sammanhang som var mycket olustigt. ”Kan ni garantera att mitt barn får de resurser som krävs och att inte allting går till kroksbäckseleverna?” (intervju 21/12-09).

Bååth minns att det var någon som uttryckte sig rasistiskt, men också att det fanns föräldrar som var positiva till elevutbytet. Han upplevde det problematiskt att många föräldrar tyckte att skolledningen skulle ha svar på allt. Det papper med frågor som lämnades fram var omöjligt att besvara i sin detaljrikedom, säger han. På mötet fanns också föräldrar som gjorde klart för ledningen att om beslutet inte togs tillbaka så skulle man välja en annan skola än Linné.

Journalisten Mikael Bergstrand från Sydsvenskan, som bjudits in till mötet, skrev en krönika om detta. Han beskrev kritiken som framfördes som ”aggressiv” och sammanfattade sina intryck på ett par rader med: ”Men ska man koka ner allting till en essens så går det inte att beskriva saken mycket annorlunda än som ett massivt motstånd till att femtio barn med invandrabakgrund ska gå i en grundskola i Limhamn” (SDS 24/3-07).

Även Inger Björkqvist, stadsdelschef, uppfattade att stämningen var ”hätsk” men ville vara tydlig med att hon tyckte att det var ett bra beslut som hon ställde sig bakom.

Jag uppfattade det som en jobbig stämning, det de uttalade var till exempel att jag bara pratade pengar. Och det gjorde jag ju ganska mycket för jag försökte förklara det här med att Linnéskolan tappar elever och har utrymme. Om de då kunde ta emot kroksbäckseleverna så skulle de få pengar för de här eleverna som kom alla till godo. Jag kommer ihåg att jag blev anklagad för att inte bry mig om ungarna utan bara se till pengarna. Det var ingen positiv stämning men det var några som vågade stå upp och säga att de tyckte det var jättebra (intervju 11/2-10).

Sedan bestämdes att det skulle bli ytterligare ett uppföljningsmöte och att information också skulle ges till hyllieföräldrarna.

Blandade känslor i Kroksbäck

Per Andersson, rektor på Kroksbäcksskolan, menar att man nog skulle tänkt till lite extra när det blev klart att elever från Kroksbäck skulle börja på Linnéskolan:

Och det har jag sagt hela tiden att när det då blev Linné då skulle man ha backat, man skulle ha stannat upp och funderat: OK Linné, mycket intressant koppling. Kan man göra något av detta och lägga det som ett projekt med en projektansvarig, projektbeskrivning och en budget med en utvärdering från början. Jag tänker så här, Malmö är ju så oerhört segregerat, det finns ju knappt en svensk elev här på Kroksbäcksskolan. Det är invandrarelever till nästan 100%. Det är ju mest ett pedagogiskt problem hur

man undervisar folk som har ett annat modersmål och kommer från en annan kultur. Det är ju en utmaning, men det är också väldigt socialt svaga familjer på detta område. Och då ska elever härifrån gå på Linnéskolan som ju då har väldigt mycket svenska elever, en förkrossande majoritet svenska elever från en stadsdel som Limhamn- Bunkeflo. Hur ska det gå? Blir det bra för våra elever att komma dit för våra resultat är ju inte så strålande precis här. Blir det bättre där? Inte minst språkbudet som de hamnar i; vad innebär det för svenskan? Hur blir det med kulturen? Och likadant; hur blir det för Linnéskolans ungdomar och personal när det kommer så många elever från andra länder? (intervju 20/1-10).

När utbytet mellan skolorna väl bestämts så startade förberedelser på Kroksbäcksskolan i form av ledningsmöten, möten med Linnéskolans ledning samt information till personal, föräldrar och elever. Föräldrarna från Kroksbäck visade blandade känslor berättar Per Andersson.

23

Vissa föräldrar var väldigt nöjda och glada därför att ett stort problem som vi har här på Kroksbäck det är ju att 40 % av de elever som skulle kunna gå på Kroksbäcksskolan därför att de bor här, väljer andra skolor. Så nu när vi ska starta upp högstadium (hösten 2010) så har vi satt som ett av våra mål här, då har vi ju sagt att alla elever som bor på Kroksbäck ska gå till Kroksbäck. Sedan vet jag att det finns alltid några som vill gå till friskolor för speciell pedagogik och så där. Men man ska inte välja en annan kommunal skola utan man ska tycka att det är helt OK att gå här. Men så är det ju inte nu utan väldigt många väljer andra skolor. Och då har ju föräldrarna själva gett sig ut för att leta reda på skolor åt eleverna. Vi har alltid haft ett stort tapp, dels finns det de som inte börjar här i förskoleklass utan direkt söker en annan skola. Och så finns det de som går här till dess att högstadiet börjar, sen tror de att det är så bråkigt och stökigt just på vårt högstadium så man väljer andra skolor. Och det har vi jobbat jättemycket med att få bort den stämpeln men det är inte så lätt (ibid).

Många föräldrar som hade planerat att barnen skulle få gå i skola i en annan stadsdel än Hyllie, var tacksamma för att de själva slapp att leta efter en skola, berättar rektorn. Sedan fanns det en grupp föräldrar som inte brydde sig. Slutligen fanns det en grupp föräldrar som var tveksamma samt en grupp som inte alls ville flytta sina barn. En del tyckte: ”vi har ju vår skola, det här är en bra skola, här ska de gå”. Andra föräldrar var rädda för själva bussfärden och oroliga för hur det skulle gå för deras barn på Linnéskolan.

Bo Sjöström, som då var stadsdelschef i Hyllie, berättar att en del kroksbäcksföräldrar reagerade mycket hårt på att eleverna skulle flyttas till Linné.

Vi hade möte med kroksbäcksföräldrarna där vi blev ganska så hårt ansatta så att de var inte mycket gladare för flytten än vad en del av limhamnföräldrarna var för att ta emot barnen. Det är klart att det fanns ju farhågor från alla håll hur man skulle bli bemött och vad som skulle hända (intervju 2/2-10).

Sydsvenskan följde upp den planerade flytten genom att intervjua föräldrar i Kroksbäck. En förälder i reportaget tyckte inte att det var bra för barnen att åka buss till skolan och sa också att han hört att ”de inte vill ha invandrarbarn på Linnéskolan” (SDS 26/3-07). En annan förälder sa att ”det är bra att barnen får en chans att få svenska kompisar och en ny miljö” men tyckte också att Linnéskolan ligger ganska långt bort (ibid).

24

Elevernas reaktioner var mindre än vad rektorn på Kroksbäck förväntat sig.

De tog det väldigt lugnt. De tog det ganska positivt och vi förklarade väldigt noga för dem vad som skulle ske men det krävdes många möten, det krävdes mycket samtal för att det skulle gå in och för att de skulle förstå. Det var många tillfällen när jag var inne i klassen och pratade med dem för jag var biträdande rektor för de femmorna som skulle börja på Linné. Jag hade möte med dem först och vi satt och pratade och vi gick igenom allting. Sedan fick jag ta det igen och igen och varje gång jag kom in i klassen i något annat ärende, för att hämta något eller för att säga någonting annat, så kom den här frågan: ”Öh Per, hur är det nu, när... alltså ska vi till Linné? Det fanns ett väldigt stort behov av att prata om det. Vad de egentligen var mest oroliga för var praktiska saker som kom direkt: ”Hur ska vi komma dit? Var ligger det?” Och då fick man berätta. Sen uttryckte de ju en oro för att de inte skulle platsa där. Men det var ju inte så mycket det här om att de är invandrare, det sa de inte till mig i alla fall. Hur mycket tankar de hade det vet jag inte. Det var mer: ”Kan man ha vilka kläder man vill?” De var oroliga för att de inte skulle platsa alltså. I de utvärderingar som görs här så har vi väldigt höga siffror för trivsel för att man får se ut som man vill. Det är inte så noga vilka kläder man har och så här, man var orolig för att man var tvungen att ha märkeskläder och så på Linnéskolan (ibid).

Andra och tredje föräldramötet i Limhamn

En månad senare, i slutet av april 2007, hölls det andra föräldramötet i Limhamn. Linnéskolans rektor berättar:

Vi hade fortfarande inte träffat eleverna som vi fortfarande visste för lite om. Vi visste att vi fick en ekonomisk vinst för vi skulle få hela elevbidraget. Elevbidraget bygger på en mängd olika faktorer och Limhamn-Bunkeflo har alltid varit den stora förloraren i fördelningen av bidragen. Detta eftersom man har föräldrar med hög inkomst, akademiskt bakgrund, etnisk svensk bakgrund, låg arbetslöshet etc. I Hyllie har många motsatta förutsättningar och det gör att vi får 50 procent mer elevbidrag per elev för de som kommer från Hyllie. Vid det andra mötet så försökte jag redogöra för hur vi kunde använda de här resurserna för att hjälpa eleverna i sina språkkunskaper (intervju 10/12-09).

För de extrapengar som skulle tillföras, i och med att eleverna från Kroksbäck kom till Linnéskolan, så kunde man att göra mindre klasser (i snitt 23 elever per klass) samt ha en högre lärartäthet, vilket också ansågs komma eleverna från Limhamn tillgodo.

Samtidigt som elevflytten från Kroksbäck förbereddes kom besked att en ny friskola, Sveaskolan, skulle starta i Limhamn samma höst. Nästan alla femmor på Geijersskolan och Skolan på Önsattes i kö till att börja sexan på Sveaskolan, berättar rektorn, som anser att det var ett sätt att försöka få skolan att ta tillbaka beslutet om elevflytten.

Precis innan det andra mötet med föräldrarna hade det kommit besked om att Sveaskolan hade fått lokaler så att de kunde öppna sin verksamhet. Vid det andra mötet kunde jag presentera en handlingsplan och vi kunde informera tydligare eftersom vi visste mer om resursfördelningar, hur vi skulle hantera språkkunskaper, vilka utbildningar lärarna skulle få, om klasstorlekar osv. Det blev ingen hätsk stämning den här gången. Då var även Bo Sjöström från Hyllie med. Föräldrarna ville fortfarande veta vad som skulle hända med deras barn (ibid).

Föräldramötet i slutet av april dominerades av oro för att den nya friskolan Svea skulle locka till sig många elever från Linnéskolan. Vid mötet informerade Johan Revemark om olika pedagogiska och sociala insatser som var på gång. Det skulle bli mindre studiegrupper och mer personal, både i form av lärare och skolvårdar. En styrgrupp hade bildats för att lösa frågor som kunde uppkomma under de år som utbytet pågår.

För att förbereda eleverna inför hösten så ordnade Linnéskolan relationsbyggande aktiviteter för de båda elevgrupperna. Femton elevambassadörer från båda skolorna utsågs och fick under två halvdagar lära känna varandra under trivsamma former. Personal från Etniska relationer i Malmö stad talade med eleverna om framtida möten och hur alla skulle kunna känna sig välkomna till

skolan. De blivande eleverna på Linnéskolan fick träffa sina mentorer och föräldrar bjöds in. För att förbereda lärarna på Linnéskolan så gav personal från Resurscentrum för mångfaldens skola i Malmö föreläsningar till lärare.

Även inom personalgruppen på Linnéskolan gick diskussionerna upp och ner berättar Johan Revemark.

Eftersom vi inte visste behoven så visste man inte riktigt vad vi skulle förvänta oss. Man kunde å ena sidan tänka sig en jobbig arbetssituation med konflikter och så, men å andra sidan så visste man inte alls om det skulle bli så. Man ska säga att det är ett jättebra kollegium. Jag hade aldrig kunnat fatta ett sådant här beslut på någon annan skola där jag har jobbat. Man är skeptisk men inte negativ. Jag menar att det är stor skillnad. Att vara skeptisk kan vara positivt, det vill säga man sväljer inte allt med hull och hår. Här finns en gedigen erfarenhet av att bemöta barn. Man har jobbat länge och mött barn med olika bakgrund. Dessutom har vi genomgått ett generationsskifte. Jag tror att det var så att en tredjedel var positiv, en tredjedel direkt negativ och en annan tredjedel som inte riktigt visste var de stod (ibid).

Det hölls ytterligare ett föräldramöte i Limhamn och inför det hade elevambassadörerna från Kroksbäck och Linné träffats. De båda elevgrupperna hade gjort en film tillsammans med personal från Etniska relationer, Malmö stad, och denna film visades på föräldramötet.

Vid det tredje mötet, som vi hade här i Linnéskolans matsal, så bjöd vi även in kroksbäcksföräldrarna. Då hade det utkristalliserats vilka elever som skulle komma hit, vilka som skulle till Sveaskolan och vilka som skulle komma från Kroksbäcksskolan (ibid).

Ambassadörerna fick träffa alla kroksbäckselever för att vi upplevde att de inte kände sig välkomna i Limhamn. De var tänkta att bli någon form av faddrar. Och vi tyckte att det var bra att man fick ansikte på några elever som man kanske skulle gå i samma klass som, eller åtminstone på samma skola som sedan. Det blev väldigt bra. Den här filmen visade vi för föräldrarna på det tredje mötet (ibid).

En förälder som vid det första mötet varit mycket negativ reste sig och bad om ursäkt för det han sagt vid detta möte och uttalade: ”Nu jädrar ska vi göra detta tillsammans”. Mannen fick en spontan applåd och sa: ”Mitt barn kommer att gå här oavsett vad”.

Redan vid det andra föräldramötet hade den negativa stämningen börjat vända, inte minst för att Johan Revemark då kunde presentera en handlingsplan. Vid det tredje föräldramötet hade de olika elevambassadörerna träffats och den film som visade mötet mellan eleverna påverkade stämningen bland föräldrarna.

Den 12 april anordnades även föräldramöte på Linnéskolan för de blivande Linnéelevernas föräldrar från Kroksbäcksområdet. Till mötet kom förutom föräldrar, en del lärare från Linné, elevvårdande personal samt fem klassföräldrar från Limhamn.

Överlämning

Antalet elever från Limhamn-Bunkeflo som sökte till Linnéskolan hösten 2007, blev sämre än vad skolan hade hoppats på. Beräkningen var att 68 elever från Geijersskolan skulle börja årskurs sex på Linnéskolan men 60 av dessa elever valde andra skolor istället. Från skolans sida hade man tänkt blanda elevgrupperna från Limhamn och Kroksbäck i en lämplig sammansättning. Enligt planeringen skulle 20 - 25 procent av eleverna i var klass utgöras av kroksbäckselever. Då andelen elever från Limhamn-Bunkeflo blev mindre än beräknat, så kunde detta inte förverkligas. Istället för fem klasser i sexan så blev det tre klasser där kroksbäcksbarnen utgjorde 50 procent av elevantalet i varje klass.

Alla elever som skulle börjat i skolår sex på Kroksbäcksskolan, skulle flyttas över till Linnéskolan. Linnéskolan ville också fylla på med tjugo elever i skolår sju från Kroksbäck, men detta skulle ske utifrån elevernas egna val. Trettio elever som skulle börja skolår sju bjöds in till öppet hus på Linnéskolan och nästan alla av dessa ville börja på Linnéskolan. Av dessa elever valdes tjugo ut. De som valdes ut ansågs ha bäst förutsättningar för att klara studierna. Trots att högstadiet på Kroksbäck skulle läggas ned tillfälligt så har skolan haft kvar en liten del av högstadiet hela tiden. De elever som gick i dåvarande åttan och nian, samt de elever i sjunde klass som inte kunde följa med till Linnéskolan, gick kvar på skolan.

I det tysta skedde en annan flyttrörelse. Tidigare så gick elever från och med skolår sju från Holma och Kroksbäck, till Kroksbäcksskolan. I och med att Linnéskolan inte kunde ta emot alla elever som vanligtvis gick till Kroksbäcksskolan så bestämdes att eleverna från Holma skulle gå till Lindeborgsskolan. Från och med hösten 2010 så hänvisas eleverna från Holma återigen till Kroksbäcksskolan. Denna flyttrörelse väckte ingen större uppmärksamhet eller protester.

Innan eleverna från Kroksbäck började på Linnéskolan så skedde ett så kallat överlämningsmöte, där elevvårdspersonal och mentorer från de båda skolorna träffades. Linnéskolan fick informa-

tion om de elever som skulle börja till hösten. Pärmar med individuella utvecklingsplaner lämnades över.

Linnéskolan skulle alltså ta emot elever från tre olika skolor; Geijersskolan, Skolan på Ön och Kroksbäcksskolan, något Johan Revemark menar kan vara problematiskt eftersom de tre skolorna har olika syn på olika frågor.

Att en elev har svårt med matten kan till exempel innebära olika saker på olika skolor. Det kan finnas en stor nivåskillnad för vilken typ av stöd man behöver om man jämför Geijersskolan och Kroksbäcksskolan. En "stökig elev", vad innebär det på de olika skolorna till exempel? (ibid).

28

Innan sommarlovet 2007 besökte eleverna från Kroksbäck vid två tillfällen Linnéskolan, för att lära känna sina nya klasskamrater. Personalen på Linnéskolan hade fått information om varje elev men var fortfarande osäkra.

Vi tyckte ändå inte att vi visste så mycket om dem. Vi famlade fortfarande i mörkret. Vi visste inte hur det skulle bli att undervisa denna blandning. Första året när vi satte ihop elever så blev det lite konstigt, eftersom vi kände att vi inte hade koll på processen. För vi kände inte eleverna. Inför det andra läsåret var vi bättre förberedda. Då valde vi istället att ställa frågor om eleverna till deras lärare. Sedan dess har vi haft ganska lugna klasser (ibid).

Integrationen av eleverna

Hösten 2007 kom den första elevgruppen på cirka 50 elever från Kroksbäck till Linnéskolan och sedan har det fyllts på med en ny kull sjätteklassare varje år fram till hösten 2010, då avtalet mellan de båda skolorna upphört. I praktiken kommer det gå kvar kroksbäckselever tre år till på Linnéskolan eftersom de som påbörjat sin utbildning där också kommer att slutföra utbildningen där. Integrationen av de båda elevgrupperna har varit omvälvande för Linnéskolan, som ställts inför utmaningar av olika slag. En viktig fråga har varit om kroksbäckseleverna skulle kunna förbättra sina betygsresultat när de kom till en skola med en majoritet svensktalande elever. En annan fråga har varit om betygsresultaten för Limhamnseleverna skulle påverkas i negativ riktning när skolan tog emot en stor andel elever från Kroksbäck.

De sjuor som kom till Linnéskolan 2007 från Kroksbäck, slutade i nian vårterminen 2010. Detta är alltså den första gruppen kroksbäckselever som gick ut från Linnéskolan. Efter sommarskolans slut visade det sig att 9,9 % (siffran var 14,0 innan sommarskolan) av det totala elevantalet på Linnéskolan inte var behöriga till gymnasiet. Totalt sett har det alltså skett en nedgång från vårterminen 2009 då andelen elever som inte fått behörighet var 4,9 procent. Det finns dock en skillnad i betygsresultat mellan eleverna från Limhamn – Bunkeflo och kroksbäckseleverna som har att göra med de båda elevgruppernas olika förutsättningar. Av eleverna från Limhamn-Bunkeflo har 6,3 % inte nått behörighet till gymnasiet medan 20 % av eleverna från Kroksbäck inte uppnått behörighet. Som jämförelse kan nämnas att i den elevgrupp som gick ut nionde klass 2009 på Kroksbäcksskolan så var 35,7 % av eleverna ej behöriga till gymnasiet. Gruppen från Kroksbäck som gick utan nian 2010 har alltså uppnått bättre resultat än de nior som har gått ut motsvarande nivå på Kroksbäcksskolan under de senaste åren.

De ledande aktörerna ser kroksbäckselevernas förbättrade betygsresultat som en framgång för utbytet mellan de två skolorna. Mats Bååth söker analysera vad framgången beror på.

Jag tror att det finns många faktorer. Eleverna byter miljö och kommer till en helt ny med starka förväntningar på att man ska nå målen och få godkända betyg. Höga förväntningar påverkar resultatet i rätt riktning. Dessutom tror jag att lärarnas ändrade pedagogiska metoder bidrar. Det är två faktorer jag vill lyfta fram (intervju 21/12-09).

Även Johan Revemark talar om högre förväntningar som en framgångsfaktor. Han berättar om att några elever från Kroksbäck som skulle börja på Linné var på besök på skolan. Där fick de träffa elever som hade börjat året innan. Några av de besökande eleverna uppförde sig dåligt och blev genast tillrättavisad av en elev som börjat året innan med: ”du, så gjorde vi i Kroksbäck men så gör vi inte på Linné”.

Lärare från Kroksbäck följde med till Linné, och Mats Bååth menar att detta bidragit till en förändrad pedagogik på skolan som varit positiv för eleverna. Ett förändrat elevunderlag ställer nya krav på lärargruppen och Mats Bååth menar att man då tvingas tänka annorlunda.

Man måste ändra sin pedagogik och tänka annorlunda. Varje skolämne måste t.ex. ha ett språkutvecklande tänk. Alla lärare är språklärare oavsett om man är fysiklärare, slöjdlärare eller språklärare. Språket

används ju i alla ämnen och undervisningen i alla ämnen måste leda till att utveckla elevernas språk (intervju 21/12-09).

Johan Revemark vill se mötet med en större mängd svensktalande kamrater som en annan framgångsfaktor för kroksbäckseleverna, samt att det finns fler kamrater som kommer från en mer studieinriktad miljö.

Flytten av elever orsakade övertalig personal på Kroksbäcksskolan. Johan Revemark ser positivt på att personal från Kroksbäck flyttade över till Linnéskolan.

30

Vi behövde deras kompetens. Vi hade till exempel ingen Svenska A (Svenska som andraspråk) undervisning här. Det var ett av de argument jag försökt föra fram, att i detta så kommer vi att kunna hantera saker som vi inte hanterat särskilt väl tidigare. Svenska A - undervisningen har bara varit ett stödämne här. Vi kunde egentligen för lite om det. Vi har ändå alltid haft elever som har haft behov av Svenska A (ibid).

Det visade sig dock att Kroksbäcksskolan inte kunde avvara lärare utbildade i Svenska som andraspråk men Linnéskolan fick låna en svensklärare därifrån med lång erfarenhet. Skolan tog totalt emot två och en halv personal samt en kurator från Kroksbäcksskolan.

Vi tyckte att det var viktigt att ha en kurator som kände familjer i Kroksbäck. Hon jobbade på båda skolorna vilket var en tillgång. Samtidigt hade jag min kurator som kände till Limhamn och det var också viktigt (ibid).

Från Kroksbäcksskolans sida föreslogs att studieverkstaden skulle följa med och att personal därifrån skulle arbeta vissa timmar med eleverna för att stötta dem, men också för att finnas till för Linnéskolans personal och på så sätt vara en länk mellan skolorna. Av organisatoriska skäl lyckades man inte lösa detta på ett bra sätt.

Johan Revemark önskar att det funnits större möjlighet för språkstöd till en del elever som behöver detta.

Vi vet ju att om man har ett bra modersmål så stärker man även svenskan. Det som gör lite ont i hjärtat är att nu tycker en del föräldrar att nu är barnen svenska och de ska inte ha någonting med modersmålet och hemkulturen att göra längre utan de ska bara träna svenska (ibid).

Revermark hade också gärna sett mer modersmållärare integrerade i den ordinarie undervisningen. Skolan har en arabisktalande lärare på nästan heltid, men denne lärare har mest modersmålsundervisning och inte så mycket studiehandledning.

Egentligen hade jag velat att det skulle finnas en modersmållärare i varje arbetslag så att man skulle kunna diskutera olika elevers behov tillsammans. Vi har en del elever som är svaga i både sitt modersmål och sin svenska och då är det svårt tycker jag. Jag vet också att en del elever inte vill ha Svenska som andraspråk (ibid).

31

Omgivningens reaktioner

Elevutbytet har då och då uppfattats som ett problem i Limhamn. Olika incidenter har rapporterats i lokalpressen och vid dessa tillfällen har bilden av kroksbäckseleverna blivit negativ.

De flesta av eleverna från Kroksbäck har tagit stadsbussen till och från Linnéskolan under de tre år utbytet har pågått. Under årens lopp har det uppstått en del konflikter på bussarna och vid några tillfällen har personal från skolan varit med på bussarna för att lugna ned situationen.

Direkt efter att kroksbäckseleverna börjat på Linnéskolan, klagade en intelligande livsmedelsaffär över att de fått mer stölder. Rektorn ser det som att anklagelserna riktades ganska ensidigt gentemot kroksbäckseleverna. Ett annat problem, inledningsvis, var att en del elever köpte glasflaskor som de kastade upp i luften och som sedan krossades på parkeringen utanför livsmedelsaffären. Dessa händelser ledde till irritation mellan skolan och affären. Kontakterna med affären förbättrades efter hand och skolan har sökt hjälpa till med de problem som uppstått.

Det fanns också en tendens till att ungdomar från Kroksbäck blev stämplade på förhand och bemötta med misstänksamhet, som potentiella tjuvar. Rektorn berättar att det kunde ta sig uttryck som att personalen i affären flockades kring ungdomarna från Kroksbäck som om de förväntade sig att de skulle göra någonting: ”Man blir bemött som om man var kriminell. Och till slut så blir det så också, man uppfyller de förväntningar som finns på en” (ibid).

Kroksbäcksungdomar har berättat för rektorn och annan skolpersonal om hur de känner sig utsatta och blivit kallade för både det ena och det andra av personalen i affären, vilket fått till följd att eleverna i sin tur kallar personalen för negativa saker. I dag samarbetar man dock närmare med affären. Skolan pratar med eleverna om att inte snatta och affären har lovat att sponsra invigningen av ett nytt elevcafé.

De ledande aktörerna anser att Linnéskolans rykte har försämrats sedan 2007. Mats Bååth tycker att de negativa reaktionerna och ryktena har dämpats under de år som gått men det finns fortfarande problem med ryktesspridning. Han säger att ”Linnéskolans rykte är sargat i kanterna därför att allting som händer på Linnéskolan eller i livsmedelsaffären det är ju kroksbäcksbarnen...” Gång på gång har han upplevt att när någon negativ incident inträffar så blir eleverna från Kroksbäck misstänkliggjorda, även i de fall där det är elever från Limhamn som gjort fel.

Att det händer saker kan jag ju inte förneka men att det alltid skulle ligga kroksbäcksbarnen till last är grovt osant och helt fel (intervju 21/12-09).

Elevmöten

En annan viktig fråga är hur integrationen mellan de två elevgrupperna har gått under de tre åren. Johan Revemarks bild av detta är blandad. Han tycker det verkar som att flickorna är bättre på att blanda sig med varandra än pojkarna. Det är mer sällan som man ser pojkar från de olika skolorna tillsammans, säger han. Revemark pekar på att samma åtskillnad kan ses även när man haft elever som kom från de två skolorna Djupadal och Skolan på Ön.

Då umgicks men inte heller med varandra på fritiden. Det handlar om avstånd och har inget med bakgrund att göra. Man är med sina gamla kompisar som man gått tillsammans med i fem-sex år. Jag kan ju inte säga att alla går omkring och kramas här. Det var inte heller min förväntning. Det hade varit osannolikt och nästan lite naivt att tro det. Men jag tror att man har en ökad förståelse för varandra (ibid).

Johan Revemark upplever inte heller att det blivit mer konflikter överlag på skolan men däremot att språket blivit hårdare.

Kroksbäckseleverna har en annan attityd. Det är en tuffare kultur men samtidigt är man närmare varandra. I invandrarkulturen är man rakare i sin kommunikation och säger vad man tycker. Det kanske inte svenskar är vana vid och då kan det uppstå konflikter. Det är en del i kulturkrocken och lärarna jobbar jättemycket med det (ibid).

Skolan söker integrera de olika elevgrupperna i flera olika projekt och pedagogerna blandar de olika grupperna vid grupparbeten.

Skolan arbetar vidare aktivt med att skapa en bra skolmiljö och få bukt med olika problem. All personal vid skolan har genomgått en kompetensutvecklingskurs i ämnet Livskunskap med syfte att skapa ett gemensamt förhållningssätt bland pedagogerna. Detta har mynnat ut i kursplaner i ämnet Livskunskap. I Livskunskap, som är schemalagt, arbetar man med rollspel och värdegrundsövningar. Alla lärare har också genomgått ett program som heter Så sant och riktar sig mot värdefrågor med fokus på genusfrågor. Personalen har också genomgått flera kurser, bland annat en med benämningen Knot violence. Man har som målsättning att ingen på skolan ska mobbas eller utsättas för kränkande behandling. All personal och kamratstödare i skolår 4 och 5 planeras att genomgå en utbildning i kamratstödjarverksamhet. Skolan pekar också på att arbetet med integrationsfrågorna är centrala för arbetet kring normer och värden. Interkulturellt arbete anges vidare som centralt i Linnéskolans arbete.

I Skolinspektions senaste tillsyn på Linnéskolan (2010) påpekas att det finns elever som upplever miljön i skolan som lite orolig ibland och att lektionerna är stökiga i vissa klasser. En annan kritik som framförs är att engagemanget för värdegrundsfrågor varierar hos lärarna och att eleverna inte uppfattar att det finns någon gemensam satsning på värdegrundsfrågor som involverar alla på skolan. Alla som arbetar på skolan tar inte heller ansvar för att ordningsreglerna efterlevs (Skolinspektionen 2010).

3. Skolpersonal

Detta kapitel bygger på intervjuer och samtal med personal från i första hand Linnéskolan, men i några fall även från Kroksbäcksskolan. Det är sammanlagt 12 personer som intervjuats inom denna kategori. Eftersom utvärderingen fokuserar på den förändring som skett på Linnéskolan sedan 2007 då elevutbytet startade, så kommer nedanstående beskrivning till stor del handla om elevgruppen från Hyllie. När personalen berättar om förändringen som skett på skolan blir det ofta så att förhållandet som rådde innan utbytet blir den normalitet man jämför med. Detta innebär att eleverna från Kroksbäck blir de som bryter av mot denna normalitet och står för den förändring eller avvikelse som sker. Påpekas bör att många av de intervjuade menar att den normalitet som tidigare rådde egentligen inte var ”normal” i förhållande till Malmös befolkningssammansättning. För att säkra personalens anonymitet så är varje citat numrerat i den ordningsföljd det kommer i framställningen. Detta innebär att samma person kan uttala sig flera gånger men får varje gång ett nytt nummer efter varje citat. En kodnyckel förvaras hos utvärderarna.

34

Oro och undran

Personalgruppen i form av lärare, kuratorer, sjuksköterskor, måltidspersonal, fritidspersonal med flera skulle möta, undervisa och hantera en ny elevgrupp som de inte var vana vid. De flesta hade inga egna direkta erfarenheter av denna elevgrupp. Eleverna kom från en skola som hade figurerat i media i samband med bristande svenskkunskaper, skolprestationer samt oro och stök. Frågorna var många inom personalgruppen hur mötet med denna elevgrupp skulle gå.

En av lärarna säger:

Vi fick nog ganska bra information om vad som skulle hända men sedan var det nog många som undrade hur det skulle bli och om vi var kapabla att klara av detta. Många tyckte att man inte hade behörighet, utbildning, kunskap och det fick vi ganska lite av kan jag säga (personal 1).

En annan lärare berättar:

Det kom rätt så sent på våren att vi hade minskat elevunderlag och att vi då skulle utöka vårt upptagningsområde. Vi tyckte det var bra att vi fick elever men samtidigt så visste vi ingenting om elevunder-

laget. Man kan bli förvånad över att vi inte fick tid att förbereda oss på att ta emot eleverna. Vi har haft elever från Kroksbäck tidigare men då har ju eleverna och föräldrarna gjort ett aktivt val. Många gånger har föräldrarna velat det för att barnen ska bli bättre i svenska. Men här kom en stor grupp elever som vi inte var förberedda på att ta hand om. Vi blev ju lovade jättemycket fortbildning när de skulle komma. Det blev ju ingenting. Framför allt så skulle ju alla (lärare) läsa Svenska som andraspråk, det borde alla fått göra. Vi var inte förberedda på elevernas problematik och det som de faktiskt behöver hjälp med (personal 2).

En återkommande kritik bland personalen är att de hade behövt mer tid för förberedelser, mer fortbildning samt direkt stöd när de 50 eleverna från Kroksbäck väl var på plats. De tycker bland annat att fler lärare med kunskap om barnen från Kroksbäck skulle följt med till Linné. Överlag tycks det ha funnits stor osäkerhet över vad flytten av elever från Kroksbäck till Linné skulle innebära. Inför flytten diskuterades det om skolan verkligen skulle klara av att ta emot 50 elever från Hyllie. Andra frågor rörde vilka kunskaper elever som inte kan svenska så bra behöver för undervisning, hur möter man elevernas föräldrar och hur jobbar man med tolk? Många av de intervjuade lärarna hade önskat konkreta verktyg för att bättre kunna klara av den nya arbetssituationen.

De satsningar som gjordes, bland annat i form av föreläsningar, anses av många inte som tillräckliga. En person säger: ”Skolledningen hade försökt att förbereda lärarna men det är en sak i teori och en annan i praktik. Jag tror det kunde ha varit bättre”. En annan i personalen säger:

I början var det många lärare som undrade hur de skulle kunna ringa till föräldrarna eftersom de inte kan svenska. Man var väldigt osäker i sitt bemötande av både elever och föräldrar. Men de vände sig efter hand som de träffade föräldrarna och så fick de en annan bild (personal 3).

En tredje person säger:

I övrigt diskuterades väldigt mycket vad vi skulle ha för gemensamt förhållningssätt vilket är svårt eftersom man inte riktigt vet vad man har framför sig. Vi jobbar ju alltid med att försöka ha ett gemensamt förhållningssätt men det är ju svårt att förbereda sig på någonting som man inte riktigt vet hur det kommer att bli. Personligen kan jag tycka att vi borde ha fått in personer med erfarenhet av de problem som skulle kunna uppstå (personal 4).

En fjärde person säger:

Vi hade behövt hjälp framför allt från Kroksbäck som var vana vid eleverna och visste vad de kunde och inte kunde. Hur ska man kunna hjälpa dem? Framför allt med språket men med annat också, problem som vi inte är vana vid exempelvis att ta emot föräldrar som inte talar svenska. Sådana saker hade vi aldrig behövt göra tidigare men om man jobbar i ett sådant område (Kroksbäck) så har man säkert en annan förståelse för det och det finns folk (personal) som talar olika språk (personal 5).

36

På Kroksbäcksskolan finns en person som arbetar som brobyggare och integrerare och är en av de personer som arbetade intensivt med att förbereda flytten av elever till Linnéskolan. Denne brobyggare arbetar bland annat med att besöka föräldrar till barn som skolan har problem med och han har ett stort kontaktnät bland befolkningen i området. När beslutet om flytten kom deltog han aktivt med att samla de berörda familjerna till ett informationsmöte. Denne brobyggare hade en tydlig önskan att följa med och hjälpa Linnéskolan i deras integrationsarbete. Denna person, som har fortsatta kontakter med många föräldrar till de barn som går på Linnéskolan, har dock inte konsulterats sedan elevflytten.

Två lärare och en kurator fördes över från Kroksbäck och detta blev till stor hjälp för personalen på Linné. Kuratorn kände väl till många av kroksbäckseleverna och kunde fungera som stöd på den nya skolan. Åsikten är ändå hos många i personalen att skolan hade behövt mer hjälp från Kroksbäck.

Genom att eleverna från Kroksbäck hade en högre elevpeng än de från Limhamn, kunde Linnéskolan anordna mindre klasser och ha fler lärare per elev än man tidigare haft.

Det var en annorlunda elevgrupp personalen mötte, både kulturellt och socialt, och med erfarenheter som inte var så vanliga bland de tidigare eleverna på Linnéskolan.

En av lärarna säger:

Många av de här eleverna har ju med sig problem både för att de inte är födda här, de har trauman med sig, och språknivån... hur kan vi hjälpa dem på bästa sätt? Vi är vana vid att ha hundra procent svenska elever med rätt så hög nivå på undervisningen. Här räcker elever upp handen och frågar: "Vad är en åker?" Och då står man där och tänker: "Oj vet du inte vad en åker är?" (personal 6)

Hon berättar att lärarna efterhand lärde sig ”att man kanske måste bemöta de här eleverna lite anorlunda och individualisera undervisningen mer än vad man kanske hade behövt tidigare”.

En del av eleverna kände att de inte var välkomna till Linnéskolan, vantrivdes och längtade tillbaka till sin gamla skola, berättar en i personalen. I början var det många elever från Kroksbäck som var måna om att markera sin kroksbäckssidenitet genom att skriva KK (förkortning för Kroksbäcksskolan) och de talade mycket om: ”Vi från Kroksbäck”.

Dubbla erfarenheter

Då personalen på Linnéskolan inte arbetat med eleverna från Kroksbäck tidigare, har de troligtvis mindre möjlighet att värdera vilken utveckling och förändring dessa elever gått igenom under de tre åren på Linné. Den personal som flyttade över från Kroksbäck till Linné har haft helt andra möjligheter till jämförelser mellan de båda skolorna. En av dem berättar:

Det var väl rätt så stor förvirring inledningsvis. Jag vet ju att det var mycket problem och protester från Limhamnshållet och det var det ju också från kroksbäcksföräldrarnas håll. Där fanns det både föräldrar som tyckte att det här var bra och sedan var det många föräldrar som var väldigt oroliga. Det man oroade sig för var kanske inte hur det skulle bli i skolan i sig utan det var mer vägen till skolan, hur de (eleverna) skulle komma dit, det var långt. Och vi fick ju jobba med att försöka upplysa dem. Vi åkte med barnen till skolan i början, vi hade vuxna som följde med barnen på morgonen, alltså de som gick i sexan då. De (föräldrar) som var positiva såg en chans för deras barn att komma till en svensk skola. Det har ju varit jättebra för en del av eleverna, men sedan har det inte varit bra för alla. Men för en del tror jag att de klarat sig bättre på Linnéskolan än om de varit kvar på Kroksbäck (personal 7).

Att som lärare från Kroksbäck komma till Linné innebar en stor skillnad på flera olika sätt, berättar en av de lärare som följde med i flytten. Skillnaderna handlade om att plötsligt befinna sig i en skola där majoriteten av eleverna hade svensk etnisk bakgrund. Förutom etnicitet handlade det också om klassbakgrund.

Detta innebar att denne lärare nu fick försöka anpassa sin undervisning till två olika elevgrupper. I de åttor och nior som gick på Linné fanns inga kroksbäckselever vid denna tid, han fick då anpassa undervisningen efter det mer traditionella lärosätt som dessa elever var vana vid. I de klasser där elevgrupperna nu var blandade så tog det ett tag innan han hittade en balans mellan två olika lärosätt.

Jag jobbade mycket med någonting som jag kallade för finbok, vilket innebar att eleverna gjorde sina egna läromedel. Om vi höll på med blodet och hjärtat, så gjorde de en egen liten bok om just blodet och hjärtat. Jag hade genomgång och förklarade och de fick lite tips om sådant som skulle in i finboken och då tränade de språket samtidigt. Helst skulle de formulera med egna ord, men de allra svagaste kunde kanske bara flytta texten från läroboken till finboken. Tanken med att de ska skriva med egna ord är för att de måste tänka efter och förstå vad orden betyder. Men det här arbetssättet... med svenska elever som är vana vid att läsa en bok, plugga in det och sedan rapa upp det och kunna det... det var ju alldeles för jobbigt för dem att skriva det så där. Så jag fick försöka hitta en balans (personal 8).

38

När läraren började på Linnéskolan och fick reda på vilka ämnesområden han skulle undervisa i så tänkte han förvånat ”Är det inte mer? Detta har vi precis... jag trodde att det skulle vara mer men det var ingen större skillnad. Jag trodde vi skulle göra mycket mer än vad vi gjorde i Kroksbäck”. Han uppfattade inte heller att kunskapsnivån var högre på Linnéskolan. Den stora fördelen för eleverna på Linné är att de har det svenska språket med sig.

Nej vi tar upp samma saker men sedan är det ju fler som når längre inom området men jag tycker inte att man tar upp svårare saker inom arbetsområdet än vad man gjorde på Kroksbäck (personal 9).

Den planerade elevsammansättningen inför utbytet var att cirka 30 % av eleverna från Kroksbäck skulle placeras i respektive klass, något som inte kunde genomföras på grund av att många elever från Limhamn valde bort Linnéskolan. I stället kom flera av klasserna att bestå av cirka 50 % krok-sbäckselever, något som läraren och många andra lärare på skolan inte anser var optimalt. Något som också ofta framförs i intervjuerna är att utbyte mellan skolor i så skilda områden borde ske från tidiga år.

Det hade varit helt annorlunda om det hade skett från första klass för de som kommer från Kroksbäck startar i en sådan uppförsbacke med språket. De är ju efter språkligt, inte så mycket ämnesmässigt som språkligt. Jag brukar likna det vid en soppa av kunskap där de svenska eleverna äter med sked och krok-sbäcksbarnen ska försöka äta samma soppa med kniv och gaffel, de har inte samma verktyg (personal 10).

Denne lärare menar att det skett en förbättring av skolresultaten för många kroksbäckselever och tror att det finns flera faktorer som detta beror på. Det finns överlag en helt annan stämning att man ska plugga på Linné, säger han: ”I vissa kretsar var det ju inte så utan där såg man nu ner på dem som pluggar. Det fanns ingen status i att plugga på Kroksbäck men det finns det här”. Andra faktorer som han tror spelar in har att göra med lärarnas förväntningar på eleverna som kan vara högre på Linné än på Kroksbäck samt att eleverna konfronteras med mer svenska. Han ser det som att utbytet mellan skolorna varit lyckat för kroksbäcksbarnens del.

En del föräldrar från Kroksbäck som vi träffar nu på utvecklingssamtal, de uttrycker sin tacksamhet för att deras barn fick komma hit och gå i en mer svensk skola och få fler svenska kamrater (personal 11).

39

En förändrad skola

Linnéskolan har genomgått stora förändringar under de tre år som utbytet mellan skolorna pågått. En del lärare beskriver denna förändring som att skolan gått från att ha varit en ganska renodlad pluggskola till att bli en skola där man får lägga mer tid på sociala frågor. En lärare säger:

Limhamn har alltid varit ett bra upptagningsområde med engagerade och duktiga elever som har möjlighet att få hjälp hemma. De är naturligtvis inte smartare än andra elever men däremot så är de ambitiösare än vad de hade varit på andra skolor.

...

Det har blivit en helt annan typ av elever, en annan slags undervisning och en annan slags lektioner. Men jag tycker inte att det är negativt för jag tycker att Malmö är en sjuk stad som är så segregerad (personal 12).

Det råder delade meningar inom lärargruppen huruvida nivån på undervisningen sänkts under de tre år som gått. En person säger att hon tycker att kunskap har fått stryka på foten och att ”det sociala” kommit i förgrunden. Detta innebär en större betoning på ordning och reda och på att eleverna ska trivas på skolan. Hon säger också att det numera är nödvändigt att förenkla i under-

visningen och beklagar att en omorganisation på skolan medfört att man inte som tidigare delar in klasserna i smågrupper med nivågruppering.

En lärare säger:

Man är tvungen att hitta mer lättlästa texter. Man får tänka igenom lite bättre och inte ta det som självklart att alla förstår. Men jag tycker de är duktiga med att räcka upp handen och fråga när de inte förstår. Jag tycker det krävs mer av mig att förklara (personal13).

Hon tycker dock inte att hon sänker nivån i klassrummet:

Jag tycker att vi har ungefär samma nivå men ibland kanske det blir så att vi inte går fram lika snabbt. Många av de svenska barnen blir klara snabbt och får då göra extrauppgifter. Men generellt har jag inte sänkt nivån. Vi har ju ändrat om resursfördelningen i år och jag tycker inte att alla får ta del av den, det är många av de riktigt svaga eleverna som inte får den hjälp de behöver (personal 14).

Vissa, menar hon, behöver hjälp av specialpedagoger, vilket de inte har fått.

I likhet med henne är det många andra lärare som menar att kroksbäckseleverna borde få mer hjälp exempelvis med mer undervisning i svenska som andraspråk.

Mer resurser till dem. De behöver en annan undervisning men framför allt i svenskan för i och med att de brister där så har de ju svårigheter i nästan alla ämnen (personal 15).

Efterhand har fler lärare på skolan erhållit svenska som andraspråk i sin ämneskombination. Under vårterminen 2010 uppges sammanlagt fem lärare ha denna kompetens.

En del elever får också studiestöd på sitt modersmål någon lektion i veckan, men det anses inte heller som tillräckligt. En lärare säger: ”NO och SO är ämnen där en del av dom som inte har svenska som modersmål har stora svårigheter. Det är mycket svåra ord som är svåra för dom att begripa”. Flera av lärarna anser att skolan borde ha tagit in fler personer ”med erfarenhet av de problem som skulle kunna uppstå.”

Det finns en risk att kroksbäckseleverna kan känna sig speciellt utpekade när lärare anser att de behöver extra stöd i exempelvis svenska. En lärare berättar att hon har en elev som hon diskuterar betyg väldigt ofta med.

Jag tycker framför allt att han ska ha svenska som andraspråk för när han går vidare på gymnasiet så kommer han att behöva stödet. Då anklagar han mig för att tycka att han är dålig i svenska när de andra eleverna är svenskar och är mycket bättre på grund av det. Och jag försöker förklara att det inte har med det att göra utan att han har ett visst antal mål som han ska nå och "det är när du inte når de målen som jag säger att du inte är bra på svenska" (personal 16).

En lärare i engelska upplever att hon har förändrat sin undervisning. I textboken finns gröna och gula texter varav de gröna är svårare och de gula lättare:

Jag gör bara de gröna texterna i klassrummet medan de gula får de duktiga klara på egen hand. De som är duktiga och försöker övertala en att få gå tidigare från lektionen sätter jag stopp för och söker utmana dem att bli ännu bättre (personal 17).

41

Kunskapsnivån och ambitionsnivån bland eleverna från Kroksbäck varierar, säger hon. Det finns alltifrån de som ger upp från början till de som "kämpar häcken av sig". Hon upplever vidare att många av de mest ambitiösa av dessa elever ofta är flickor. En del av eleverna "ligger år efter med engelskan" och skulle behöva mer insatser. Andra elever som var bäst i klassen i Kroksbäck "fick en smäll på käften när de kom hit och inte var någonstans i närheten av bäst i klassen".

Skillnader

Kroksbäckselevernars inläring och skolresultat påverkas av att de inte behärskar svenska i samma utsträckning som linnéeleverna. Ett annat problem kan vara att man inom det svenska skolsystemet förväntar sig att föräldrarna ska kunna hjälpa barnen med sina läxor, något som kan vara problematiskt för de kroksbäckselever vars föräldrar inte kan tillräckligt med svenska. Föräldrar som själva är uppvuxna i länder där barnens skolarbete är en angelägenhet enbart för skolan, kan anse att de inte ska blanda sig i skolarbetet. Ytterligare ett problem, som en lärare pekar på, är att elever som är uppvuxna i ett skolsystem där man lär sig texter utantill har svårare att klara av att svara på mer analyserande frågor, något som krävs i den svenska skolan.

Av ovanstående skäl kan då eleverna från Kroksbäck befinna sig i ett underläge vad gäller skolprestationer och resultat. En av lärarna säger att hon tyvärr oftare är på och jagar kroksbäckselever än limhamnselever i undervisningen:

Jag kan inte behandla alla elever på samma sätt eftersom de är två olika individer. Jag måste "skälla" på den ena på ett sätt och på den andra på ett annat sätt. Och ibland blir det så att den som jag "skäller" på lite mer kanske blir mer upprörd men samtidigt så måste jag ju... Om jag har två elever på lektionen, jag vet att den ena har ett VG och inte i någon större utsträckning riskerar att bli av med betyget, och jag vet att om den andra eleven som har ett G inte jobbar häcken av sig resten av sin skoltid så kommer den troligtvis inte kunna erhålla det G:et. I det fallet kommer jag att vara på G-eleven mer än VG-eleven om att få sina uppgifter gjorda på lektionen. Och tyvärr är det ju så att det oftare är invandrarelever som behöver det stödet och då känns det som om de blir skällda på i större utsträckning (personal 18).

42

En lärare säger att mixen av elever i varje klass är viktig för resultaten. I de klasser där man lyckats hålla en bättre balans i elevsammansättningen anses resultaten ha blivit bättre. I ett språkutvecklingsprojekt har hon lärt sig att alla lärare egentligen är språklärare och att alla lärare måste hjälpa eleverna att förstå de svåra texterna i de olika ämnena. Hon poängterar att egentligen måste varje lärare "ta på sig de glasögonen för att kunna förstå och se texten som barnen ser den". Hon säger: "Jag tror faktiskt inte alla lärare inser att de är språklärare".

För att stödja de elever som behöver hjälp med skolarbetet anordnas extra studietid en gång i veckan på skolan. Även på Berga fritidsgård finns personal som kan hjälpa till i olika ämnen. En lärare säger dock: "Berga fritidsgård bygger ju mycket på elevens initiativ att ta sig dit" och berättar:

I vissa fall, det finns ju fall där skolan inte prioriteras utan om barnet är äldst i familjen så kanske de måste hjälpa till hemma om de har många småsyskon. Då kan det vara svårt att få tid till att plugga. Jag har många elever som säger till mig att de inte har ro hemma att läsa läxor. Många får dela rum och har ingen egen plats (personal 19).

Trots att lärargruppen fick nya utmanande uppgifter vid elevutbytet, så tycks de flesta efter hand ha anpassat sig till de nya förhållandena. En i personalgruppen som själv inte undervisar säger:

Jag tycker lärarna är fantastiska, att lärarna plockar upp dem och ser varje elev. Jag tror att kroksbäcksbarnen fick nog lite andra perspektiv på hur man kan använda skoltiden här. Så gott som alla har väl ambitioner och drömmar om framtiden. De kan se att det går att få jobb och eleverna här (från Limhamn) får veta att inte alla kör gräddfilen (personal 20).

Många i personalen kan ge exempel på elever från Kroksbäck som genomgått förändringar både socialt och kunskapsmässigt sedan elevflytten. En person som följde med eleverna från Kroksbäck kan bekräfta att flytten påverkat en del av eleverna positivt:

I en av sjundeklasserna som skulle börja på Linné, så fanns det ett gäng flickor som var väldigt sammansvetsade och inte speciellt studiemotiverade. Jag hade många samtal med dem och jag var en av dem som sa att de inte skulle få gå i samma klass på Linnéskolan. Det blev mycket protester och de var arga på mig. Och de tre har gått i olika klasser och funnit nya vänner och har också förbättrat sina studieresultat betydligt, vad jag kan se. De fick vänner som var studiemotiverade helt enkelt och så hängde de på den andan. Jag har också exempel på pojkar. Av de 20 (som togs ut att gå i sjunde klass) så var det en del pojkar som klarade sig bättre på Linnéskolan. De kom ifrån de destruktiva pojkgäng som de var med i. De fick också nya vänner på Linnéskolan så för dem har det också varit en jättevinst tror jag (personal 21).

43

Oro och stök

En av de stora förändringar som skedde vid elevutbytet och som nämns av hela personalgruppen är att det blev en högre ljudnivå och livligare på skolan. En lärare säger:

Det blev stökigare. Sedan är det en annan ljudnivå nu, det är mer högljutt i korridorerna och jag är mer trött i öronen. Uppfattar att det är ett antal elever, inte så många, som väsnas och stökar mycket och så dras alla med (personal 22).

En annan lärare säger:

Den stora förändringen tror jag är att de barnen som har en annan bakgrund är mer högljudda när de pratar och så. Det tror jag är den stora skillnaden och gillar man inte det så kan man ju ta det som en ursäkt för att det har blivit stökigare (personal 23).

En tredje lärare säger:

Jag vet inte om det har blivit jättemycket bråkigare och stökigare, det händer ju alltid saker när du har med tonåringar i puberteten. Det har blivit mer högljutt, skräpigare och lite fler slagsmål. Oftast är det samma som återkommer (personal 24).

I personalens beskrivningar omnämns framför allt killarna som mera högljudda och fysiska. En del av pojkarna upplevs ha en hårdare attityd och vara ”macho”.

44

De är mer högljudda och det har nog blivit mer oroligt i klasserna. Sedan är det ju så att det behövs inte så många i en klass för att de ska förstöra arbetsron, det behövs ju bara två, tre stycken. Och de två, tre stycken förstör ganska mycket, och de förstör för alla. De är inte alltid från Kroksbäck de här två, tre stycken, långt därifrån, men de lugna och stillsamma eleverna från Kroksbäck glöms lätt bort (personal 25).

Som nämnts tidigare så finns det tendenser till att om det blir bråk på skolan, dras fort slutsatsen att kroksbäckselever är inblandade. En lärare säger:

Ibland när det har varit bråk och man ringer till föräldrarna så frågar limhamnsföräldrarna: ”Är han från Kroksbäck?” Ibland är det så och ibland är det inte så och jag har känslan av att de blir förvånade när de inte är från Kroksbäck (personal 26).

Allmänt så beskrivs den första tiden i elevutbytet som den svåraste då det inträffade en del större och allvarligare incidenter, bland annat något fall av misshandel. Det hände att elever från Kroksbäck ringde efter vänner från den egna stadsdelen som kom till Linné för att göra upp med andra skolelever. Ett mindre antal elever har stått för de problem som synt, något som påpekas av många inom personalen. Skolan har bland annat svarat med att införa Livskunskap på schemat. De flesta av de intervjuade menar att situationen blivit mycket bättre.

En i personalen säger att hon upplevde att det fanns elever från Kroksbäck som i början av utbytet möttes av rasism från några linnéelever. Hon menar att det fanns en förhistoria med tidigare rån i stadsdelen som kan ha utlöst detta.

Det var de som gick här innan det kom barn från Hyllie och som hade föräldrar med väldigt starka åsikter och som kanske själva hade blivit utsatta för rån. Vi hade en personrånsraid här särskilt en sommar, gäng. Limhamnsbarnen var rädda och stängde av mobilen (personal 27).

Ytterligare ett problem som nämns i intervjuerna är att det förekom skadegörelse på bussarna från och till Kroksbäck. En i personalen säger att detta drabbade även andra elever från Kroksbäck negativt genom att de har behandlats illa av en del busschaufförer som haft förutfattade meningar om kroksbäckseleverna. Hon säger: ”Det har varit busschaufförer som varit fruktansvärt otrevliga. Och de har en förväntan om att de här barnen brukar göra så här (stöka i bussen) och därför smäller man igen dörren framför dem”.

Som tidigare nämnts har det funnits problem i skolans relationer med närliggande affärer. Det hände att elever krossade glas utanför olika butiker. En i personalen berättar att det fanns de som arbetade i en av affärerna som inte behandlade barnen på ett bra sätt: ”Jag har en kollega som var där inne och då var det två små pojkar i sexan som gick fram till personalen och frågade något, då blev de avsnästa av personalen”.

Tendensen att dra alla över en kam när några få bär sig illa åt, tycks finnas på många håll i stadsdelen, speciellt om eleverna är mörkhåriga och ser ut att komma från Kroksbäck. När elever från Limhamn också bär sig illa åt så blir problemet individualiserat och drabbar inte gruppen limhamnselever som kollektiv. När elever som inte har gjort något fel drabbas av ett negativt bemötande enbart på grund av sitt utseende så känner de sig rasistiskt bemötta och särbehandlade. Något som kan spela roll för hur de i sin tur agerar.

Kroksbäcksbarnen är lite mer påpassade av skolans vuxna än limhamnsbarnen, anser en i personalen. Personen tror att det kan ha att göra med att många av de vuxna är mer ”på hugget nu när det händer saker på skolan” och vidare: ”Det gäller att skapa positiva relationer till andra människor och min uppfattning är att sådana relationer skapar man inte om man hela tiden skäller och sedan ringer till föräldrarna och skäller”.

Jag har hört mycket från de här barnen också att det är många som blir utpekade, rätt eller fel, men i alla fall utpekade. Av lärare. Ja tyvärr tror jag att det är så i vissa fall att de syns och hörs mer än de andra barnen och då är det ju lättare att ta till den som syns i närheten (personal 28).

En annan i personalen tror att en del killar från Kroksbäck inledningsvis försökte leva upp till något rykte:

I dag är det väl ungefär 150 stycken barn från Kroksbäck som går i sexan, sjuan, åttan och nian på Linné. Och jag kan säga att 120 av dem fungerar alldeles utmärkt sedan är det kanske 30 stycken som har den här gängmentaliteten, som inte brukar allvar och som inte sköter skolan speciellt bra. Något som märktes var att här var man ännu mer i gäng, man skulle vara ännu tuffare på Linnéskolan än på Kroksbäck, man skulle befästa någonting. Det fanns en klick killar som blev väldigt sammansvetsade på Linné och som fick en mur utåt kan man säga. De spred ju lite skräck i de svenska eleverna därför att de kom i stora gäng och gick över skolgården. De kändes som om det var platsen och situationen som gjorde att det blev så, tror jag. Men det var ju några få (personal 29).

46

En kvinna i personalgruppen tycker att det inledningsvis var stor skillnad på pojkar och flickor från Kroksbäck.

Flickorna är väldigt kära och trevliga och säkert duktiga i skolan också, många är väldigt försynta. Men det är pojkarna ... uppfostran hemma. I början när jag stötte till någon så stötte de bort mig och låtsades demonstrativt borsta av någonting från armen och sa: "rör mig inte" men i dag går det bra (personal 30).

Elevintegration

Integrationen på skolan handlar om social integration, om de båda elevgrupperna blandar sig med varandra. Den bild personalen ger är att blandning av elever förekommer i vissa situationer, men inte i andra. I klassrummen kan lärarna i hög grad själva styra upp och blanda elever, bland annat genom att fördela vilka platser som eleverna ska sitta på. Lärarna noterar att blandningen av eleverna har fungerat olika i klasserna. I en av åttorna berättas att det är uppdelat framför allt mellan killarna där limhamnskillarna håller sig för sig och kroksbäckskillarna för sig. I den andra åttan blandas det "rätt friskt" mellan eleverna. I den tredje åttan blandar sig killarna mycket med varandra och även limhamnstjejer med kroksbäckskillar, medan det är uppdelat mellan de olika tjejgrupperna.

En person tycker att integrationen mellan eleverna fungerar bättre bland niorna.

Jag kan se att det jag menar med integration, alltså att man hittar nya vänner, att man blandar sig mellan de olika grupperna, det fungerar bättre där. I den andra årskursen som är åtta i dag är det väldigt många elever som håller samman (inom sina grupper). Det blev så eftersom det inte fanns så många platser att fördela dem på. De flickor som kom från Kroksbäck kom fyra eller fem stycken i samma klass och då fortsatte de att gå med varandra och då släpper de inte in någon svensk elev i sin grupp och tvärtom. Man kan inte styra in absurdum heller. Utan man väljer sina kompisar och det ska man ha rätt att göra.

...

Om man går till sjuorna, när de kom i sexan då så blev det ju fem klasser för de var rätt så många då. Där fungerar det också lite bättre med blandningen mellan svenska elever och invandrarelever. Man hittar varandra (personal 31).

Flera lärare kan ge exempel på hur framför allt tjejer från båda stadsdelarna träffas på fritiden och har varit på besök hemma hos varandra.

En annan i personalen berättar att det exempelvis tagits initiativ från både limhamselever och kroksbäckselever att bjuda hem alla till kalas, men att det så småningom runnit ut i sanden:

Kroksbäckseleverna åker ju hem direkt efter skolan så de får liksom ingen naturlig kontakt på eftermiddagen. I sexan är de fortfarande så pass små att föräldrarna vill att deras barn ska komma efter skolan och då går det hela året utan att de har lärt känna varandra (personal 32).

Detta, att framför allt de yngsta eleverna och flickorna måste åka hem direkt efter skolan, utgör ett hinder för att eleverna ska kunna träffas på fritiden. En lärare menar att många av barnen från Kroksbäck har helt andra krav på sig att hjälpa till hemma än limhamnsbarnen. Avståndet mellan de två områdena gör att man inte träffas naturligt. Det blir lättare att umgås på rasterna i skolan med de kompisar som man träffar på fritiden.

En lärare säger:

Den mentala muren är otroligt hög, så uppfattar jag det. De samlas i två grupper. De är alltid hövliga mot varandra, de två grupperna, och det är inte nödvändigtvis några problem men någon gemenskap finns inte. Framför allt inte på fritiden (personal 33).

En annan lärare tycker att eleverna från början var mer uppdelade men efter hand har gränserna börjat luckras upp, men säger också: ”Det är klart att det finns skillnader, de hänger ju i gäng. Och de som hänger hemma på gården i Kroksbäck eller Limhamn, de hänger ju på skolan också.”

En annan lärare säger:

48

Jag upplever att det är väldigt mycket grupperingar för att när man tittar ut på skolgården så är det inte så att alla är med alla utan kroksbäckselever går med sina och limhamnselever går med sina.

...

Man kan inte tala om för folk vem de ska umgås med, de väljer ju själva. Jag tror att caféet är en knutpunkt för alla. Det tror jag de tycker det är mysigt att gå till. Alla eleverna.

...

Jag är väl inte jätteinsatt i vad eleverna gör på sin fritid men det var ett tillfälle innan jullovet så såg jag i min egen klass att det var ett gäng killar från Limhamn och Kroksbäck som skulle till Aq-va-kul tillsammans (personal 34).

En annan i personalen påpekar att man även kan se att de elever som kommer från Geijerskolan ofta håller sig för sig själva, liksom de som kommer från Skolan på Ön, och menar på så sätt att det blir ofta naturligt att man håller sig till dem man redan känner och umgås med på fritiden.

Relationen till föräldrarna

Hur relationerna till den nya gruppen föräldrar från Kroksbäck skulle bli, fanns det många frågor kring inför elevutbytet. Som tidigare berättats så fanns det kritiska föräldrar på båda hållen inför flytten av elever. En lärare säger:

En del föräldrar från Kroksbäck som vi träffar nu på utvecklingssamtal, de uttrycker sin tacksamhet för att deras barn fick komma hit och gå i en mer svensk skola och få fler svenska kamrater (personal 35).

Även en annan lärare bekräftar att de fått positiv respons från kroksbäcksföräldrar:

Jag har hört från flera håll att de tycker vi jobbar bra med barnen i sexan för vi har väldigt tät kontakt med föräldrarna och pratar med dem om barnens uppförande och hur vi kan göra saker bättre. Men sedan finns det en kulturell grej som gör att jag tror inte vi får reda på allting, för i de länderna har man ofta en fruktansvärd respekt för skolan, de lägger sig inte i hur vi jobbar (personal 36).

49

En tredje lärare säger:

Åttornas föräldrar är väldigt positiva, de ser detta nästan som en chans för deras barn att komma ur invandrarbarnet, att få en bra utbildning och komma vidare till gymnasiet. De säger att vi ska ringa så fort det är minsta lilla som vi tycker att de gör fel också (personal 37).

Många tycker dock att det är svårt att få kroksbäcksföräldrarna att komma till föräldramöten.

Tyvärr är det så att de flesta kroksbäcksföräldrarna inte kommer på föräldramöten. Vi hade vårt senaste föräldramöte på Kroksbäcksskolan faktiskt för att locka dit dem, men de kom inte. Det var två stycken som kom. De kommer till utvecklingssamtal. Men personligen tror jag att de har svårt med språket, många kan inte så bra svenska och jag tror att språket gör att de inte känner sig delaktiga, de förstår inte vad som sägs på mötena helt enkelt (personal 38).

En annan lärare säger att föräldrarna från Kroksbäck till eleverna i hennes klass är precis lika engagerade som limhamnsföräldrarna, men de kommer inte på föräldramöten i samma utsträckning.

De kommer på utvecklingssamtal, ringer och sjukanmäler sina barn men just föräldramöten kommer de inte till och det beror säkert på att de inte förstår vad vi pratar om. Någon gång kom en mamma fram till mig och förklarade att hon inte förstod så mycket men ville ändå komma för att visa sitt intresse. Egentligen skulle man ha tolk med men det är ju flera språk så de kanske är svårt att få med alla (personal 39).

Ett bekymmer som nämns är att det inte finns ekonomiska medel till att använda tolkar. Skolan använder sig istället av modersmållärare, skolvårdar och lärare som bland annat kan arabiska. Skillnaden är att om man använder professionell tolk går denne in och översätter enbart det klassföreståndaren och föräldern säger till varandra utan att tolka innebörden, vilket är det mest fördelaktiga för båda parter. Om det är svårt att få tolkning riskerar man också att ett syskon eller eleven själv får bli översättare vid utvecklingsamtalen.

Rykten

Som nämnts i tidigare kapitel, så är skolans rykte ”sargat i kanten” sedan skolutbytet startade. Detta har påverkat skolans rekrytering av nya elever. För att motverka ryktena har skolan bjudit in till föräldraträffar och man har besökt skolan på Ön och Geijersskolan.

Det är jättetråkigt med ryktesspridning. Varje gång det händer något så är det klart jättetrist för skolan. De flesta eleverna är inte ligister utan de sköter sig och blir ju ledsna. Det här som hände på bussen... de som gick i min klass var med på bussen och hade hoppat av och gått till skolan istället. Det är ju jättetråkigt. Det är svårt att återupprätta ett dåligt rykte. Det är lätt att sänka men svårt att höja sedan (personal 40).

Den intervjuade personalen anser överlag att det hade varit bättre om Linnéskolan tagit emot färre elever från Kroksbäck.

Jag tycker inte det är bra när det kommer så många på en gång, det kändes som att det blev ”vi och dom” här och det är det fortfarande. Jag tycker att stadsdelen hade kunnat dela upp eleverna på olika skolor. Jag tror det hade varit lättare för eleverna att både komma in i klassen då och få den hjälp och det stöd som de behöver. Jag tycker att limhamnseleverna är för sig och kroksbäckseleverna är för sig. Det är klart att man har fått kompisar men det är tydligt uppdelat, så är det i min klass i alla fall (personal 41).

Många i personalgruppen är kritiska till att stadsdelen inte planerade så att fler limhamnsskolor tog emot elever från Kroksbäck, för att det skulle bli en jämnare fördelning på de olika skolorna.

Jag tycker inte ens frågan ska komma utan man borde ha delat upp eleverna på de tre skolorna. Nu kom alla till Linné och det blev väldigt mycket på en gång. Jag kan förstå den reaktionen för det blev, ja det blev ju lite chockartat för oss lärare även om vi var hyggligt förberedda, så gott vi kunde i alla fall. Vi visste ju om det i god tid och så här, men det tror jag blev lite jobbigt för många att det kom så många på en gång (intervju 42).

En annan i personalen säger:

Det var ju inte så farligt med de här 50 barnen, jag menar de är ju söta och rara ungar. Men det är just det att man sätter en klump kroksbäcksbarn på Linnéskolan och ser hur det funkar. Det är inte det att "nu ska vi mjuka upp gränserna och liksom putta in barn på lite olika ställen". Linnéskolan behövde verkligen lite flera invandrarelever för att de (limhamseleverna) var ju helt chockade en del när de började gymnasiet och det var så många svarthåriga i klassen, det var: "Ah, hur ska man fixa det". Det var rätt att det gjordes men det skulle ha varit mycket bättre underbyggt tycker jag (personal 43).

51

Inför hösten

Under vårterminen 2010, när intervjuerna med personalen gjordes, låg en stor oro i luften. Från och med hösten tar Linnéskolan inte emot fler sexor från Kroksbäck, även om utbytet fortfarande pågår tre år till därför att de elever som går kvar på skolan ska fortsätta hela tiden ut. Inför hösten 2010 förberedde sig skolan på ytterligare en nedgång i elevantalet vilket blev ett faktum. Förutom oron och ovissheten över vad som ska hända med skolan framöver finns också ilska på några håll:

Och jag blir arg på den här kortsiktigheten. Alltså hur kan man bara säga: Vi prövar det här i tre år och sen går vi tillbaka till det gamla. Jag menar vadå gamla? Det gamla är ju borta. Och jag menar vi hade ett fantastiskt fint rykte om Linnéskolan som man nu har kört i botten. Och sen försvinner eleverna från Hyllie för nu är vi ett annat skolområde, nu får vi börja om från början. Jag fattar inte hur man bara ska hålla på att ändra runt vart tredje år. Det är ju helt sjukt (personal 44).

En annan uttrycker:

Jag tycker att det har gått bra överlag men sedan blir jag upprörd, jaha nu är de här tre åren slut, nu har vi bara genomgått en massa smärta och lidande till vilken nytta? Jag kan känna sorg inför nästa läsår faktiskt.

...

Och jag kommer att sakna den här blandningen av elever... om det nu ändras. Eleverna från Hyllie kanske fortsätter att söka till Linné men det är ju inte självklart och då sitter man här. Det känns lite hopplöst att inte veta vad som kommer att hända och den hopplösheten känner eleverna också. Det är tydligt så fort man får ett sådant här besked då börjar stöket på skolan. Barnen är känsliga för hur personalgruppen mår.

...

Och ryktet ute som jag hörde senast i fredags: "Vilken tur inte mina barn går kvar på Linné". Då blir jag ledsen när jag hör sådant för jag tycker vi har haft en sådan fantastiskt fin skola och personal som varit så engagerad. Lärarkåren är jätteduktig, verkligen (personal 45).

Trots att flera har berättat om en hel del problem i utbytet mellan skolorna och att många saker skulle kunna gjorts bättre, så är det många i den intervjuade personalgruppen som trivs bra på skolan och med eleverna.

Ja jag stormtrivs. Jag tycker det (skolutbytet) har tillfört saker till skolan: ett nytt perspektiv. Definitivt. Linnéskolan har varit en liten vit koloni skulle man kunna säga... mitt i Malmö. Nu jobbar vi som man gör på andra skolor i Malmö helt enkelt, verkligheten har kommit i fatt oss. Som jag ser det kan vi inte ha en rosengårdsskola med 90 % invandrare och en limhamnsskola med 95 % icke- invandrare. Då skapar vi problem (personal 46).

Ytterligare en röst från en person som tycker att utbytet borde ha fått fortsätta:

Jag kan tycka att det är lite synd att det här slutar. Alltså, jag tror att de här tre åren som har varit nu, då får man alla barnsjukdomar och allt, det kunde ha blivit en bra integration om det fått fortsätta (personal 47).

En tredje röst:

Jag tror att det är en process som måste få lov att ta tid och jag tror tyvärr att det blev en liten plottegrej som man gjorde och man fick inte dra nytta av det som var bra och jobba på det som inte var bra. Hade man fått fortsätta det här så tror jag att det hade kunnat bli riktigt bra. Om man hade fått göra det till ett mer frivilligt val också och inte bli tvingad så att de elever som ville och hade förutsättningar kunde fortsätta gå till Linné (personal 48).

4. Föräldrar

Som nämnts i tidigare kapitel, så fick föräldrarna till berörda elever kännedom om den planerade elevflytten via media. Upprörda limhamnsföräldrar hörde av sig via mejl och telefonsamtal till Linnéskolans rektor och stadsdelens utbildningschef. Frågorna rörde allt ifrån hur elevflytten skulle genomföras och vilka resurser som fanns, till samtal som rektorn uppfattar som ”rent främlingsfientliga”. Då planeringen av elevflytten inte kommit så långt kunde ledningen inte besvara alla frågor.

Skolledningen utlyste ett informationsmöte för limhamnsföräldrar några veckor senare och inför detta möte hade ett fyrtiotal föräldrar redan samlats och enats om en lista med frågor. De ville bland annat veta om skolan skulle avsätta särskilda resurser till elevutbytet och om Linnéskolan hade pedagoger med erfarenhet av den nya gruppen elever från Kroksbäck. Vid tiden för detta möte fanns ännu ingen handlingsplan och skolledningen kunde inte heller ge svar på alla detaljerade frågor som ställdes. Stämningen vid detta möte betecknas som hätsk av flera närvarande personer. Nämnas bör, att det också fanns föräldrar närvarande som var positiva till elevutbytet. De efterföljande föräldramötena blev betydligt lugnare, inte minst för att skolledningen efterhand kommit längre i planeringen av elevflytten.

Kroksbäcksföräldrarna visade blandade känslor. En stor andel föräldrar hade redan innan skolutbytet valt att sätta sina barn i andra skolor än på Kroksbäcksskolan, bland annat därför att föräldrarna ansåg att elevernas chanser till integration i det svenska samhället skulle underlättas. Några föräldrar var nöjda med den planerade elevflytten, andra var tveksamma och några var direkt negativa och tyckte bland annat att Linnéskolan låg för långt bort från Kroksbäck. Även i Kroksbäck anordnades informationsmöten för föräldrar och där blev stadsdelschef och skolledningen också ”ganska hårt ansatta”.

En brobyggare i Kroksbäck, med ett stort kontaktnät inom området, berättar i en intervju att många familjer i Kroksbäck undrar varför svenskarna flyttar ifrån området och säger att familjerna vill att deras barn ska gå i skolan med svenska barn. Inför utvärderarnas intervju har denne brobyggare ringt runt till ett antal kroksbäcksföräldrar för att de ska ge sin syn på elevutbytet. Föräldrarna uppger att de är nöjda med studienivån på skolan men att de känner att lärarna behandlar kroksbäckseleverna på ett annat sätt än dem från Limhamn. De uppger vidare att de tycker att lärarna koncentrerar sig mer på de svenska eleverna och är hårdare gentemot kroksbäckseleverna. Föräldrarna säger också att de var ledsna inför den negativa föräldraopinionen i Limhamn, som man läst

om i media, och det faktum att många limhamnsföräldrar valde bort Linnéskolan inför elevutbytet (intervju 28/1-10).

För att få en fördjupad bild av hur föräldrar till elever på Linnéskolan ser på utbytet mellan skolorna har några föräldrar intervjuats. Nedan återges resultatet av intervjuer med två föräldrar från Kroksbäck samt tre föräldrar från Limhamn. Ytterligare en limhamnsförälder har hört av sig till utvärderargruppen vid två tillfällen och kommit med några synpunkter. Föräldrarnas berättelser ska inte ses som några representativa resultat som täcker föräldragruppens åsikter, men ger intressanta inblickar i några föräldrars bild av elevutbytet. De intervjuade föräldrarna är anonyma i texten.

Inför elevutbytet

55

En av de limhamnsföräldrar som intervjuats har en flicka som går på Linnéskolan. Föräldern har tidigare haft andra barn som varit elever på Linnéskolan och hon berättar: ”Och det var ju integration då också för då var det ju två, tre i klassen som kom från Värner Rydén (Rosengård) och det fungerade hur bra som helst”. Mamman, som själv var positiv inför elevutbytet, berättar vidare att det fanns andra föräldrar som var oroliga då de befarade att kunskapsnivån på skolan skulle sänkas och att det skulle bli mycket bråk på skolan.

Det var många spridda åsikter, många föräldrar var jätteoroliga, många valde att sätta sina barn på Sveaskolan. Det var ju så att vi hade fått ut en förfrågan innan vi visste om att Kroksbäck skulle komma till Linnéskolan och de flesta bara tittade på den och tänkte ”Nej, vad är det här för friskola?” och så slängde man den. Men när man fick reda på att Kroksbäck skulle komma så blev det jätteintressant. Och för min del, jag tyckte inte alls att det var intressant överhuvudtaget för jag tycker det är svårt med en ny skola och med alla barnsjukdomar. Så det lade vi åt sidan direkt. Vi tänkte att det har alltid fungerat bra med de andra barnen, det har alltid varit elever från Värner Rydén och det kan ju inte vara någon skillnad på dem från Kroksbäck. Så vi har inte tyckt att det var något konstigt med det. Vi frågade vår flicka då och hon sa: ”nej jag ska gå på Linné, jag tänker inte gå på någon liten skola”. Hon ville lära känna mycket människor och menade att det gör hon inte på en sådan liten skola och hon hade inget emot att det skulle komma elever från Kroksbäck (mamma, Limhamn).

Mamman var med på det första föräldramötet i Limhamn och upplevde, i likhet med andra intervjuade, att det var ”väldigt hätskt” och att de som var positiva till elevutbytet hade svårt att göra sina röster hörda. En annan limhamnsförälder, som också är positiv till elevutbytet, var med på ett av de

föräldramöten som arrangerades i början och minns att många föräldrar var oroliga för att skolan skulle gå miste om resurser.

De kroksbäcksföräldrar som intervjuats har olika inställning till elevutbytet. En av föräldrarna, som bott tjugo år i Kroksbäck, har sett hur antalet personer med svensk bakgrund sjunkit i området vilket han tycker är mycket problematiskt. Han säger att segregationen är en av Malmös största utmaningar. Pappan var positiv till elevflytten redan från början och anser att det enda negativa är att barnen måste åka buss till skolan. Han hävdar att denna positiva inställning till elevflytten delas av andra föräldrar i området och att de som var negativa satte sina barn framför allt i religiösa skolor.

En av de kroksbäcksföräldrar som var negativ till elevflytten anser att stadsdelen borde satsat på att utveckla Kroksbäcksskolan istället. Han tycker att skolan har "jättebra lärare" men att "de måste ges mer auktoritet". Vidare tycker han att det som fattas på Kroksbäcksskolan är mer resurser och att eleverna följer reglerna bättre. Pappan satt tidigare med i skolans föräldraråd och han och flera andra föräldrar kämpade mot skolutbytet. Man samlade in namnunderskrifter mot utbytet men vid överlämnandet av namnlistan fick de besked om att beslutet om elevflytten redan var fattat. Pappan deltog också på två möten där man träffade föräldrar från Limhamn. Han säger att där fanns föräldrar som var rasistiska och var tydliga med att de inte ville ha invandrare på Linnéskolan.

Jag satt med två killar runt ett bord, en landsman till mig och en svensk, och vi diskuterade varför (de inte ville ha kroksbäcksbarn på skolan) men de hade ingen förklaring. Den förklaring de hade var rasistisk. Jag försökte att stå upp för barnen och sa att "de är födda här, de är svenskar". Jag kan inte säga att mina barn inte är svenska. Jag säger om mig själv att jag är invandrare men mina barn är födda här, de är födda med svenskt medborgarskap i handen, de har inte kommit till Sverige som asylsökande. De uppfattas fel av de här föräldrarna. Tyvärr. Vi har till och med försökt bjuda in föräldrarna från Limhamn till kaffe men då kom bara de bästa föräldrarna (pappa, Kroksbäck).

Pappan tycker att han har förlorat mycket genom elevflytten.

Jag vill ha mina barn nära mig. Händer det någonting så är Kroksbäcksskolan inte mer än 100 meter från mitt hus och det är en trygghet för mig att ha mina barn i närheten hela tiden. Jag kan gå och träffa lärare, jag kan gå och leka med barnen på gården. Jag kan se dem på nära håll. När de är på Linné så kan jag inte se dem på nära håll och det har skapat... de har aldrig vågat göra det förut men nu när

de har busskort och kan åka till stan när de vill... de kan åka vart de vill och det är för att föräldrarna inte är i närheten längre (pappa, Kroksbäck).

Den negativa inställning, som en del limhamnspappor hade inför elevflytten tycks ha skapat oro hos kroksbäcksföräldrar över hur deras barn skulle bemötas i Limhamn. Pappan berättar att det fanns föreställningar om att ”kroksbäcksbarnen skulle bli slagna av föräldrar i Limhamn”. Troligtvis handlar denna rädsla om att det i Limhamn under flera år florerat rykten om att ligor av invandrar-killar kommer till Limhamn för att råna. Under 2006 gick ett antal limhamnspappor samman och bildade ett medborgargarde under namnet ”Arga pappor” och utrustade sig med golfklubbor. Vid något tillfälle hade de gett sig på ett gäng oskyldiga killar.

57

Föräldraengagemang

Samtliga av de föräldrar som intervjuats är eller har varit med i föräldraråd och engagerar sig aktivt i skolan. Det finns klasser där man vid föräldramöten på Linnéskolan träffas i matsalen och tar med sig någon maträtt. En mamma från Limhamn tycker det har varit roligt när kroksbäckselevernas föräldrar kommit och hon fått ta del av andra länders maträtter. Hon beklagar dock att det är så få kroksbäcksföräldrar som kommer till föräldramötena. En kroksbäcksförälder tycker att denna typ av knytkalas som skolan anordnat är positivt för föräldrasamverkan. Han menar att det har varit givande att ta del av mat från olika kulturer och på så sätt kan alla känna sig delaktiga. Han tycker dock att Kroksbäcksskolan hade många fler evenemang av den här typen och berättar att där anordnades grillfester, shower och kurser för föräldrarna. Kroksbäcksskolan uppfattar han som en mer öppen skola både för föräldrar och allmänhet.

Denne pappa berättar vidare att han alltid varit engagerad i dotterns skolgång, medverkat vid föräldramöten och varit klassombud, men tycker att den svenska skolan inte alltid skapar de rätta förutsättningarna för föräldraengagemang. Han var mer engagerad som förälder på Kroksbäcksskolan än på Linnéskolan. Han tycker också att Kroksbäcksskolan var mer flexibel och anpassningsbar vad gäller till exempel tider; om Linnéskolan har föräldramöte klockan 18 så låses dörrarna efter det exakta klockslaget säger han. Pappan anser att det finns både ett geografiskt och mentalt avstånd till Linnéskolan.

Det finns många svenska koder som är svåra att förstå om man inte är uppvuxen i Sverige. Mycket kring det svenska skolsystemet och den svenska föräldrarollen i skolan är självklart för en del, men främ-

mande för andra. Kroksbäcksskolan hade bättre förståelse för detta. Jag tror att Linnéskolans förståelse för andra kulturer och normer skulle öka om man anställde fler lärare med utländsk bakgrund (pappa, Kroksbäck).

Undervisning och skolprestationer

Inför kroksbäcksbarnens ankomst till Linnéskolan så uttryckte flera föräldrar i Limhamn en rädsla för att nivån på undervisningen skulle sjunka. Så här beskriver en mamma i Limhamn sin bild av undervisningen på Linnéskolan:

58

I början tyckte jag inte att det var någon skillnad för det var ändå många lärare som kunde ta hand om eleverna i olika grupper. Sedan drogs det in lite och nu har man inte nivågrupper längre som annars kan vara väldigt bra. Jag menar, om man ligger på en viss nivå så kanske man inte behöver ta G-uppgifterna hela tiden. Nu har en lärare matte och en har fysik och då kan det inte bli de grupperingarna. Så att det kanske har dragits ned lite. Det är nog bättre med små grupper där alla är på samma nivå (mamma, Limhamn).

En annan limhamnsmamma har upplevt att resurserna blivit sämre under senare tid exempelvis genom att skolan inte tagit in vikarier när någon lärare blivit sjuk. Hon tror inte att kvalitén på undervisningen blivit sämre men menar att det kanske blivit störigare på lektionerna.

Den pappa från Limhamn som intervjuats tycker att det gått mycket bättre för barnen på Linné än på den skola som barnen gått tidigare på, i en annan stadsdel. Han har själv migrationsbakgrund men barnen är födda i Sverige. Pappan menar att han genom egna erfarenheter har insett att det är viktigt med språkutveckling:

Jag tror inte att barn som bor på Rosengård, med två föräldrar som inte kan svenska, kan få hjälp med läxor. Jag kan hjälpa mina barn med hur man ska använda olika ord. Hade barnen med invandrarbakgrund haft den hjälpen så hade de självklart haft bättre framgång i skolan. Språket är viktigt och jag tror att om man studerar fenomenet Kroksbäck/Linné så kommer man komma fram till att språket har haft stor betydelse; att barnen har haft svenska lärare, svenska kompisar och att de flesta barn i Limhamn-Bunkeflo har föräldrar som är akademiker och har kanske i förhållande till hela Malmö bättre chanser att lyckas (pappa, Limhamn).

Den ena kroksbäckspappan tycker inte att det är någon skillnad på dotterns skolprestationer på Linné jämfört med Kroksbäck. Den andre föräldern från Kroksbäck tror att dotterns skolresultat kan ha sjunkit på Linné men tror att det kan ha att göra med att hon nu är skoltrött. Han tycker att lärarna på Kroksbäck hade en bättre pedagogik och var bättre på att förbereda eleverna inför arbetslivet. Linnéskolan har en mer traditionell idé om undervisning där elevernas förväntas läsa in sig på det som läraren föreläser om, säger han.

Tryggheten på skolan

En annan oro limhamnsföräldrar gav uttryck för inför elevutbytet var att skolan skulle bli stökigare och bråkigare. Det de intervjuade föräldrarna vet om detta har de hört genom sina barn. Den ena mamman från Limhamn är väldigt nöjd med dotterns klass som hon tycker fungerar bra.

59

Ja alltså, hon trivs så bra. Hon trivs jättebra i sin klass och känner sig trygg där och har aldrig sagt någonting om att hon skulle vara rädd. Men som sagt, den klassen har fungerat väldigt bra från början (mamma, Limhamn)

Dottern tycker att det går bra även på andra platser på skolan: ”men sedan har det varit ett gäng som har förstört väldigt mycket och så är det ju på många andra skolor också”. Dottern känner sig inte rädd men säger att det är mycket enklare att vara flicka och att det är mycket tuffare för de svenska pojkarna. Anledningen är ”att pojkarna är mer på de svenska killarna än de svenska tjejerna. Om de ska bråka så gör de det med de svenska killarna”.

Den andra mamman från Limhamn är mera kritisk och säger att hennes dotter tycker att ”pojkar är jättestöriga, bråken har blivit grövre nu och det är pojkar från Kroksbäck som lever upp till sitt rykte”.

Även pappan från Limhamn nämner att hans dotter någon gång sagt att ”kroksbäcksbarnen bråkar”.

Den ena pappan från Kroksbäck berättar att han upplever att eleverna från Kroksbäck misstänkliggörs och döms på förhand när någonting negativt sker på Linnéskolan.

Det är en sak som man märkte det första året, det hände ett antal incidenter. Det var till exempel en flicka som blev bestulen på sin jacka och direkt pekade de ut ett barn från Kroksbäcksskolan. Men det

var inte det här barnet, det var flickan själv som gömde jackan. Det hände tre gånger och föräldrarna gjorde till och med polisanmälan (pappa, Kroksbäck).

Sedan elevutbytet har Linnéskolan varit utsatt för olika negativa rykten, något som föräldrarna känner till. Den ena limhamnsmamman säger:

Jag har träffat några föräldrar som har sina barn på Svea och då har jag känt att de tycker "Hur kan du?" Jag står ju för mitt och de står för sitt och det kan bli rätt jobbigt att ta en diskussion (mamma, Limhamn).

60

Integration och elevmöten

I det tidigare nämnda brevet, som skrevs av föräldrar inför elevflytten, uttryckte föräldrarna att de i grunden var positiva till integration även om de såg en rad problem framför sig. På det första föräldramötet fanns de som sa att de inte ville utsätta sina barn för sociala experiment och även en annan förälder i utvärderingen har uttryckt att han är "heligt irriterad på detta integrationsexperiment". Någon förälder tycker att skolans fokus ligger för mycket på integration "istället för att lära ut kunskaper".

Den ena limhamnsmamman berättar att hennes dotter umgås på fritiden med skolkamrater både från Limhamn och Kroksbäck. Men hon har förstått att det är ofta uppdelat på skolan mellan de två elevgrupperna. Hon tror att det till viss del handlar om var man bor: "Bor du i Kroksbäck så är det alltid enklare att åka hem till någon och vara hemma hos någon som bor där". För dotterns del menar hon att mötet med eleverna från Kroksbäck varit positivt.

Ja, det tror jag. Hon har lärt känna både killar och tjejer från andra länder och de kommer från väldigt olika länder. Hon har väl lärt sig att man har olika synpunkter på saker, att man är kristen och man är muslim och har högtider som inte är de samma (mamma, Limhamn).

Denna mamma är själv positiv till blandningen av elever från olika länder på skolan, inte minst för att Malmö är blandat befolkningsmässigt. Hon säger: "Det blir väldigt jobbigt att komma till gymnasieskolan om man inte kan umgås med alla, det måste man kunna". I likhet med flera av de

andra föräldrarna tycker hon att man ska blanda eleverna så tidigt som möjligt. Hon menar även att det är bättre att integration sker frivilligt.

Även den andra mamman från Limhamn tycker att ”integration är jätteviktigt” och att det är självklart att hennes barn träffar barn från andra länder. Hon anser inte att integrationen av eleverna på skolan riktigt har lyckats och menar att ”man borde ha tagit in mera proffs” och att det skulle ha behövts ”kunskaper som ökat förståelsen mellan de båda grupperna”.

Den limhamnspappa som intervjuats har intrycket av att uppdelningen mellan de två elevgrupperna börjat luckrats upp efter hand. Han är själv positiv till att blanda elever från olika stadsdelar.

En pappa från Kroksbäck är kritisk till att hans och andras barn som är födda i Sverige räknas som invandrare och säger: ”De här barnen är redan svenska, de är födda här”. På så sätt kan man egentligen inte tala om integration i bemärkelse att de är olika etniska grupper som möts, menar han.

En annan kroksbäckspappa anser att segregationen är en av Malmös största utmaningar och tycker det är problematiskt att det råder brist på ”helsvenskar”. Mot denna bakgrund var han positiv till elevflytten redan från början och han anser att elevutbytet fungerat bra. Han tycker vidare att Linnéskolan har ansträngt sig för att få det att fungera och skapa ett ”vi” i alla fall i den klass som dottern går i. Dottern har numera fler kompisar från Limhamn än från Kroksbäck vilket delvis berodde på att många av hennes gamla klasskamrater valde andra skolor. Han tror att eleverna har lärt sig mycket av varandra och att mötena skapat ökad förståelse. Kroksbäcksbarnen har fått vistas i en annan miljö och det har varit bra för dem.

5. Eleverna

I det här kapitlet redogörs för elevernas upplevelser av skolan. Vi har ställt ungefär samma frågor till samtliga elever. En viss variation i frågorna består dels i att vi valt att utgå från semistrukturerade intervjuer, dels att vår intervjuguide såg lite annorlunda ut beroende på om eleverna kom från Limhamn eller Kroksbäck. Anledningen till att frågorna anpassades till de olika elevgrupperna är att deras perspektiv på vissa punkter skiljer sig åt. Flertalet av eleverna från Limhamn har till exempel inte samma erfarenheter av att börja på en skola i en annan stadsdel. Elever från Kroksbäck har inte samma erfarenheter av att ”ta emot” elever från en annan stadsdel. När vi ställde frågor till elever från Kroksbäck bad vi dem också göra jämförelser mellan de båda skolorna Linnéskolan och Kroksbäcksskolan. Eftersom den här utvärderingen söker svar på hur integrationen mellan elever från två olika stadsdelar har utvecklats finner vi det relevant att analysera elevernas berättelser utifrån två perspektiv, det vill säga Kroksbäck och Limhamn. Vi utgår således från att eleverna bär med sig olika erfarenheter beroende på vilken stadsdel de kommer ifrån. Resultatet visar att det finns både likheter och olikheter i de båda gruppernas beskrivningar av sin skolsituation. Vi kommer hädanefter att benämna elever från Limhamn som *limhamnselever* och elever från Kroksbäck *kroksbäckselever*. Begreppen används inte av eleverna själva utan är våra benämningar som syftar till att underlätta läsningen. Nedan följer en sammanställning av kroksbäckselevernas respektive limhamnselevernas intervjusvar. De båda sammanställningarna följs sedan av två mer analytiska avsnitt. Vi har valt att tolka materialet ur teorier om ”vi och dom” och genus/maskulinitet, vilka presenteras i inledningskapitlet. Båda teorierna behandlar begreppen identitet och identitetsskapande vilka är av stor betydelse i en integrationsprocess.

Kroksbäckselever

RELATIONER MELLAN ELEVER

De flesta kroksbäckselever i utvärderingen upplever det som positivt att ha kommit till Linnéskolan. En bidragande orsak till detta är att stämningen mellan eleverna beskrivs som bra. En del beskriver det som att alla är vän med alla oavsett vilken stadsdel man kommer ifrån och att det är bra sammanhållning i klasserna. En flicka säger:

Här är man mer vän med allihop. För i Kroksbäck så vågade man inte snacka med killarna och sånt. Här vågar man mer. Och där så umgicks vi bara med vår klass men här är det inte så. Här vill man umgås med alla (flicka 1).

De flesta elever umgås dock mest med de kompisar som följde med från Kroksbäck därför att de är barndomsvänner och har känt varandra länge. Det största utbytet mellan kroksbäckselever och limhamnselever sker på skolan eller i anslutning till den. Endast ett fåtal träffas ”över gränserna” på fritiden. Dessa elever berättar att deras kompisar från Limhamn kommer till Kroksbäck och att de umgås där. I en del fall träffas de på idrottsaktiviteter efter skolan eller inne i centrala Malmö.

För en del kroksbäckselever läggs det ner mer tid på studier nu än tidigare då de gick i mellanstadiet. De menar att ju äldre man blir, ju mer förstår man att det är viktigt att engagera sig i skolan. Andra elever hävdar att det generellt pluggas mycket på Linnéskolan. En pojke säger:

Om vi sms:ar så frågar jag: ”Vad gör du?” och får svaret ”Jag pluggar” så vill man bara plugga själv också (pojke 1).

Nästan alla elever berättar att det var mycket bråk precis i början av elevutbytet då kroksbäckseleverna kom till Linnéskolan. Konflikterna var ofta uppdelade mellan kroksbäckselever och limhamnselever. Eleverna berättar att det då fanns en del limhamnselever som de uppfattade som rasister. Med åren så har bråken avtagit och spänningarna på skolan mattats av.

Dock förekommer det fortfarande klotter med rasistiska utsagor på skolan och en del tror att det till viss del är utomstående som klottrar och vandaliserar på skolan. De flesta elever menar att det var stökigare på Kroksbäcksskolan. En pojke hävdar dock att det är mer bråk på Linnéskolan än vad det var på Kroksbäcksskolan.

Vissa elever menar också att det fortfarande finns de som stör på skolan och att dessa främst är kroksbäckselever. En flicka tyckte att det hade varit bra om dessa elever skickades tillbaka till Kroksbäcksskolan så fort den blev färdig. Själv skulle hon stanna. Andra elever ser inte speciellt allvarligt på bråken. De menar att det sker missförstånd som i sin tur kan leda till bråk och inget mer med det. Det är inget som ska förstoras upp.

Några andra elever hävdar att de själva har ”lugnat ner sig” sedan de kom till Linnéskolan. Detta tack vare den goda stämning som råder eleverna emellan. Eleverna berättar att allt eftersom spänningarna som fanns i början försvann, så blev det mer avslappnat.

Även om det finns orosmoment på skolan så är många positiva till att elever från olika stadsdelar har gemensam undervisning. En pojke uttrycker sig så här: ”Ja, då kommer man typ mer in i kulturen och så, hur man beter sig mot andra (pojke 2).

Eleverna menar att det finns mycket att lära sig av varandra och fördomarna som fanns innan är inte längre lika gällande.

I och med att många kroksbäckselever har ett annat modersmål än svenska, så talas det flera språk på skolan. En del elever ser positivt på detta, då det ges möjlighet att lära sig ett nytt språk genom umgänge med skolkompisar. Att lära andra elever sitt modersmål upplever en pojke också som mycket positivt. Han säger:

Ja det finns vänner, vi pratar jättemycket arabiska. Och så har vi några vänner som inte förstår så då pratar vi svenska. Vi har några albanska vänner som i början inte kunde prata arabiska men nu kan de. De pratar jättebra arabiska. Så mycket som vi snackar arabiska så kan de förstå själva nu (pojke 3).

64

RELATIONER MELLAN ELEVER OCH LÄRARE

För kroksbäckselevernas del så anser de flesta att relationerna med lärarna är bra. Lärarna beskrivs som snälla och rättvisa och till viss del motivationsgivande. En pojke menar att lärarna är strängare än på Kroksbäck. Andra elever uppfattar det som att tempot på Linnéskolan är högre vid utlärninng och att lärarna undervisar på en högre nivå. För vissa var det lite tufft innan de kom in i tempot, men nu går det bättre. En flicka säger: ”De är mer på MVG-nivån hela tiden, så ibland så förstår man inte men så får man förklaringar. Men man ska snacka med dem efter lektionen” (flicka 1).

Att studienivån har höjts anser dock de flesta elever vara något naturligt, i och med att de nu går i högstadiet. Vissa ser det också som en träning inför gymnasiet.

Eleverna påpekar att det finns extrahjälp att få om det är svårt i skolan. Varje vecka har eleverna ”studieverkstad”, där de kan plugga och få hjälp med det de har svårt för. En pojke berättar att om man bara pratar med rektorn så ordnas det med hjälplärare. En del elever uttrycker också sin uppskattning för modersmålsundervisningen.

En pojke ser inte någon skillnad mellan hur undervisningen fungerade på Kroksbäcksskolan respektive Linnéskolan. Han tycker att skolorna i detta hänseende är mycket lika.

En del elever tycker inte att lärarna alltid agerar på ett bra och rättvist sätt. De menar att kroksbäckseleverna ibland särbehandlas och att limhamnseleverna favoriseras. En flicka säger:

Ibland så skiter dom i typ dom som gått på Kroksbäcksskolan och är bara med de andra. Alltså, räcker man upp handen så kollar dom inte på oss. De kollar på dom andra direkt. Ibland är det så. Men det är inte så många lärare som gör det här (flicka 2).

UPPFATTNINGAR OM LIMHAMN/LINNÉSKOLAN

Även om Limhamn och Linnéskolan bara ligger en bit bort från Kroksbäck så var det få elever som hade varit i stadsdelen innan. För många var det endast då man var på väg till Sibbarp som besök i Limhamn hade gjorts. En pojke idrottar i Limhamn så för honom var det annorlunda. Han uppfattade heller inte Limhamn som fullt så främmande då han hade varit där innan.

Efter att ha utforskat Limhamn efter skoltid så har vissa elever gjort sig mer hemmastadda i stadsdelen. En pojke säger: ”Ja, vi har kompisar här och vi gör många roliga saker” (pojke 1). Limhamn uppfattas som en lugn stadsdel och några elever skulle kunna tänka sig att flytta dit.

Andra elever upplever dock att personalen i en närliggande livsmedelsaffär tittar lite snett på dem som kommer från Kroksbäck. En effekt av detta är att eleverna blir arga och känner sig orättvist behandlade. En pojke uttrycker att personalen går efter om eleverna har brunt hår och ”de ser att vi är från Kroksbäck, att vi är invandrare”. Då känner han att han blir extra kontrollerad i affären vilket gör honom arg.

När det gäller skolan så berättar eleverna att det alltid finns något att göra på rasterna. Är det fint väder så är man ute och spelar fotboll, basket eller något annat. Att det finns rastvakter både på skolgården och i matsalen upplevs som positivt och något som bidrar till mindre bråk. Är det dåligt väder så umgås man främst med varandra i korridorerna. Eleverna talar också gott om det nyöppnade caféet.

Tidigare fanns *Spelbålan* där eleverna kunde spela spel och använda datorer. Att *Spelbålan* numera är stängd tycker många elever är väldigt tråkigt.

PRAKTIKALITETER

Att byta skola från Kroksbäck till Linné innebär att gångavståndet till skolan försvinner. De flesta *kroksbäckselever* åker buss till Linnéskolan. Generellt säger eleverna att det var lite jobbigt i början då man var tvungen att gå upp tidigare än vanligt. Men de berättar att man vant sig och hävdar att bussresan inte är något problem längre. Det händer att det är stimmigt på bussen men det brukar räcka med att busschauffören säger ifrån så lugnar alla ned sig.

En pojke var dock mycket negativ till bussen. Han menade att det ofta var bråk och väldigt stökigt. Nu har han valt bort bussen helt och får skjuts med bil till skolan istället.

LINNÉSKOLAN ELLER KROKSBACKSSKOLAN?

Flera av eleverna menar att de skulle välja att stanna kvar på Linnéskolan även om de fick chansen att gå tillbaka till Kroksbäcksskolan. Eleverna berättar dock att de skulle ha valt att stanna på Kroksbäck om de hade haft det valet vid tiden för bytet av skola. En flicka säger:

Jag vet inte... Om det skulle... Hade vi kunnat byta skola hade jag stannat kvar där, för jag bor ju ändå där. Det är nära. Jag hade stannat kvar där. Jag hade inte tanken att byta skola. Det bara kom så, och så gjorde vi det (flicka 2).

Vissa elever tycker inte att det är någon speciell skillnad på skolorna. En skola är en skola och det är lika vart man än kommer. Att flytta tillbaka till Kroksbäcksskolan hade inte gjort någon skillnad.

Även om många elever hade valt att stanna så finns det de som hade gått kvar på Kroksbäcksskolan om möjligheten funnits. Dessa elever menar att de kände sig mycket mer hemma på Kroksbäcksskolan. Hade det gått så hade de flyttat tillbaka direkt.

FÖRVÄNTNINGAR OCH FÖRÄLDRARNAS ÅSIKTER

Innan eleverna bytte skola så fick de hem informationsblad och de besökte Linnéskolan. En del elever berättar att de i början kände sig lite osäkra men med den information de fick och genom besöken kände se sig bättre till mods. Som kroksbäckselev höll man sig till andra kroksbäckselever. Det kändes tryggare så.

En pojke berättar att han, innan han kom till Linnéskolan, trodde att det fanns många rasister där. Som nämnts tidigare så anser andra elever att de har upplevt rasism, men denne elev menar att han mest hade fördomar gentemot Limhamn.

Då vissa elever till en början var lite tveksamma till flytten så var andra mer positiva. En pojke säger:

Varför skulle det va jobbigt? Det är bara en skola man byter, träffar nya vänner, lär känna nya vänner (pojke 3).

En del elever har syskon som går på skolan och vissa av dem trivs medan andra vill tillbaka. En pojke har ett äldre syskon som går på skolan som han menar hjälpte honom att snabbt komma in i skolans gemenskap.

Eleverna berättar att föräldrarna inte hade något emot att de bytte skola. Det viktigaste var att eleverna presterade bra, sen gjorde det detsamma vilken skola de gick på. En pojke berättar att hans mamma var glad för att han skulle börja gå på Linnéskolan, då hon hade hört bra saker om den. Föräldrarna hjälper även till med läxor om det behövs och på eleverna verkar det som att föräldrarna är nöjda om eleverna är nöjda.

En kroksbäcksflicka som gick ut nionde klass vårterminen 2010 och är mycket nöjd med åren på Linnéskolan har skrivit följande brev till skolan:

67

Jag var en av de fyra tjejer som ville byta tillbaka till Kroksbäck hela första terminen i sjuan. Johan var den som stöttade mig och bad mig att ge det en chans. I sjuan skolkade jag hela tiden, jag brydde mig inte om en enda lektion, istället var jag på Kroksbäcksskolan och var med mina vänner.

Nästa termin fick jag byta klass, jag trivdes mycket mer och kände trygghet. Det var här jag började bry mig om skolan, jag tog det på allvar och började älska Linnéskolan.

Hädanefter var skolan som en stor familj. Nu när jag gått ut nian känns det tomt. Sommarlovet har precis börjat och jag saknar redan Linné, jag kommer sakna Linnéskolan som har blivit en mycket bättre skola, och har fått en bättre miljö. Vi fick lära känna folk på ett bra sätt. Jag tycker ni tog ett väldigt bra beslut när ni bestämde er för att ta emot oss från Kroksbäck (mejl den 16/6-10).

Limhamnselever

MÖTET MED KROKSBÄCK

De flesta limhamnselever i utvärderingen är överens om att det var väldigt spännande mellan eleverna i början och att det blev bättre när de fått lära känna varandra. En anledning till att det var spännande i början var att det pratades så mycket om flytten både i och utanför skolan. Alla skulle vara med och tycka till om kroksbäckselevernans ankomst till Linnéskolan. Det skapade en stress hos eleverna som först skulle ta ställning till vilken skola de skulle välja, Linné eller Svea, och när de väl började

på Linné och mötte sina nya klasskamrater från Kroksbäck så tvingades de förhålla sig till alla de åsikter och fördomar som olika personer i Limhamn uttryckte om kroksbäckseleverna. Det första mötet mellan eleverna blev ansträngt och flera elever beskriver den första tiden som väldigt bråkig. När vi frågade vad det berodde på så svarade en pojke:

Det blev rätt mycket bråk men jag tror inte det var för att det var någon person som var sämre än någon annan utan det var mer att det var väldigt spänt och det var så mycket snack om det (pojke 1).

En del elever berättar också att det var väldigt uppdelat i början. Limhamnselever höll sig för sig och Kroksbäckselever för sig. Den uppdelningen har suddats ut något med tiden, åtminstone på lektionstid och relativt mycket på raster, men när det kommer till fritid så finns det fortfarande inte så mycket utbyte mellan Limhamn och Kroksbäck. Ett par flickor bekräftar att de har varit hemma hos kompisar i Kroksbäck och haft vänner från Kroksbäck på besök hos dem i Limhamn. Möten ”över gränserna” på fritiden förekommer således men det vanligaste är att man umgås med dem som bor i den egna stadsdelen. En orsak till varför man umgås mest med dem som bor nära är därför att man känner varandra sedan tidigare skolår. Man är barndomsvänner som hänger ihop fortfarande.

POSITIVA TILL INTEGRATION

Trots allt ”snack” kring kroksbäckselevernas ankomst, alla fördomar och så vidare, så var de flesta elever i Limhamn positiva till att de skulle komma. De tyckte att det skulle bli spännande att få lära känna nya vänner från en annan stadsdel. Flera av eleverna har en positiv syn på integration och menar att det var en bidragande orsak till varför de valde Linné framför Svea. Men många är kritiska till hur skolan har lyckats med integrationen: ”Det känns som att det skulle vara väldigt bra i teorin att blanda kulturer och så men just det här har inte riktigt funkad, tycker jag” (pojke 1).

Flera elever upplever att det är stökigt på skolan och en del menar att det har blivit stökigare sen kroksbäckseleverna började där. Ljudnivån har höjts, menar en del. Limhamnseleverna är dock noga med att påpeka att det inte är kroksbäckseleverna som personer som orsakat dessa negativa förändringar. Kritiken riktar de mot skolan som de inte anser tar tag i problemen ordentligt.

I vissa klasser är sammanhållningen bättre och där är eleverna också mer positivt inställda till skolan i allmänhet. När vi bad en av de kritiska eleverna att säga någonting positivt så svarade hon:

Jag har blivit lite öppnare för integration och så för att säga något positivt. När jag börjar gymnasiet eller blir ännu äldre så kommer jag ju se mer av världen så att man inte fastnar i den här bilden av att alla är som de är här i Limhamn. Att det faktiskt finns olika människor (flicka 1).

En annan flicka uttrycker sig såhär:

Man lär sig att inte dra alla över en kam. För man kan alltid komma på massor med undantag. Man lär sig att alla inte är på samma sätt. Att man inte blir så fördomsfull (flicka 2).

”De är precis som oss” är en lärdom som två andra flickor tar med sig från mötet med Kroksbäck (flicka 3 & 4). Vi frågar några av eleverna om de har reflekterat över att deras limhamnsidentitet på något sätt stärkts sen mötet med Kroksbäck och då svarar en pojke: ”Nja... Jag bor ju hemskt mycket hellre här än jag bor i Kroksbäck” (pojke 2). När vi frågar samma pojke om han varit mycket i Kroksbäck så blir svaret: ”Jag har varit där en gång för att jag gick på fel buss” (pojke 2). Flera elever uttrycker att de trivs i Limhamn men de flesta är samtidigt väldigt medvetna om att det finns en annan värld utanför som de vill lära känna.

69

KOLLEKTIVA BESTRAFFNINGAR OCH SKOLPERSONAL SOM INTE SÄGER IFRÅN

Majoriteten av limhamnseleverna i utvärderingen upplever att det är bråkigt på skolan. De tycker att det är jobbigt men de känner sig inte otrygga. Under lektionstid är det oftast relativt lugnt. Bråk sker på raster och orsakas oftast av samma personer som enligt en del limhamnselever ”förstör för alla”. En del elever upplever att de blir kollektivt bestraffade för någonting som de tycker bara några få borde straffas för. Skolan har bland annat beslutat att stänga en del lokaler vilket vissa elever menar är orättvist:

Det är ju så att det hela tiden händer nya grejer som påverkar alla. Alla får ett straff för att några gör något. Det kan vara så att ’nu stänger vi det och det’ så får ingen vara där och sånt. Det blir så orättvist för det är liksom ett gäng som gör något och då ska hela skolan straffas (flicka 2).

När vi frågar eleverna om hur det fungerar med rastvakter så menar några att det fungerar bra medan andra är mycket kritiska. Eleverna vill att skolpersonalen ska vara mer bestämd mot dem som bråkar på raster och lektionstid. Såhär uttrycker sig en pojke om lärarna i allmänhet:

Jo... det funkar... jag tycker det funkar bra... lärarna... de är verkligen inte dåliga men om man tänker konfliktmässigt bland eleverna så är det ju många som liksom... inte går in fullt (pojke 1).

En annan flicka beskriver lärarna som "jättebra" (flicka 3). Flera elever påpekar att enskilda lärare gör stor skillnad. En bra lärare beskriver de som någon som tar tag i problem och är engagerad i eleverna både på och utanför lektionstid. En dålig lärare beskrivs som någon som inte vågar säga ifrån och som är mindre engagerad i eleverna i allmänhet. Lärarens förmåga att säga ifrån och ta tag i problem är central i de flesta elevers beskrivningar av lärare.

När eleverna pratar om bråkiga elever så refererar de oftast till kroksbäckselever samtidigt som de är noga med att påpeka att det endast gäller ett fåtal och att det också finns limhamnselever som bråkar. Ett par elever tycker att lärare är speciellt dåliga på att säga till kroksbäckselever:

Vi får inte ha mobiler egentligen överhuvudtaget men ser de mig sitta med mobilen säger de till mig direkt, men ser de någon annan så vågar de inte säga till. De vågar inte säga till kroksbäckselever (flicka 5).

KAXIGHET, FÖRDOMAR OCH GRUPPTRYCK

Eleverna är inte rädda men irriterade:

Det är jättestörigt om man liksom råkar komma i korridoren och liksom råkar gå in i dem så, man bara råkar putta till dem för att det är mycket folk så kallar dom en hora utan anledning. Man bara liksom varför? Vad har du för rätt att kalla mig det? Du känner inte mig (flicka 6).

Samma elev fortsätter sen: "Det är sjukt onödigt för om vi skulle typ kalla dem för blatte hade de fått sånt utbrott. Vad ska vi göra? Det är inte lönt att vi..." (flicka 6). En pojke fyller i "man bryr sig inte" (pojke 2).

Lättretlighet och kaxighet är återkommande i limhamnselevernans beskrivningar av vissa kroksbäckselever. De är återigen noga med att understryka att detta inte gäller alla kroksbäckselever:

Vi säger 'de från Kroksbäck' men det är verkligen inte alla. Det är oftast såhär killgäng som ska vara lite såhär tuffa. Jag skulle inte kunna säga att det är några tjejer från Kroksbäck... Det är heller inte något såhär speciellt gäng som man går och fruktar eller så (flicka 2).

En del tror att kaxigheten beror på grupptryck kroksbäckselever emellan, och en pojke menar att det är en effekt av sammanslagningen och att det handlar om att leva upp till ett negativt rykte:

Självklart är det inte bara de som kommer från Kroksbäck som är kaxiga, det är jättemycket från Limhamn också. Det är väl mer den kulturkrocken som är... som har blivit så och som eftersom de vet att alla har jättemycket fördomar om dem och de har fördomar om oss så blir det mycket så. Det blir inte på samma sätt som om de skulle vara från Bunkeflo (pojke 3).

En flicka uttrycker sig så här:

Sen är det ju också så att de vet vad det är för fördomar som finns och därför så är det många som nästan vill leva sig in i dem fast att de är liksom snälla och hur lugna som helst (flicka 2).

Några elever berättar att det finns en facebook-grupp med titeln *Vi som vill tillbaka till Kroksbäck* och när vi frågar dem varför inte alla kroksbäckselever verkar trivas på Linnéskolan så svarar en elev:

Två grejer... Det första tror jag är att de känner att om det är någon som gör något så blir plötsligt alla på Kroksbäck tagna för att de gör sådana grejer. Jag tror också att personer som inte gör dumma grejer är jäkligt trötta på att hela tiden bli... Man tänker ju inte ofta på hur det är ur deras perspektiv. Man tänker oftast att det är vi som gick här innan som har fått ta smällen och absolut... Jag tror också att det är många från Kroksbäck som inte har gjort dumma grejer som inte blir accepterade (flicka 1).

En annan elev som trivs väldigt bra på skolan, framförallt i sin klass, svarar så här på frågan om de flesta elever trivs: ”Jag tror inte att det är så många som känner sig utanför” (flicka 3). Samtliga elever som vi har intervjuat hävdar att de trivs på skolan men alla medger också att det är bråkigt. Ansträngningar från skolan skulle kunna förbättra situationen menar flera elever:

Istället för att dölja problemen så ska man göra något åt det. Det är inte så svårt som det verkar, det är inte hopplöst. Det gäller bara att alla anstränger sig lite. Man kan ju inte lägga allt på eleverna och hoppas på att de ska göra allt. Det är lärarna och rektorn som måste skapa gemenskap där alla kan känna sig trygga på skolan och ha kul tillsammans (flicka 1).

RYKTET

Flera elever uttrycker en stark medvetenhet kring att skolans rykte har ändrats. De tycker det är bekymmersamt och anser inte att skolan gör tillräckligt för att förbättra situationen. ”Vi har ju dåligt rykte av en anledning och då är det kanske bättre att försöka förbättra anledningen istället för ryktet”, uttrycker en flicka (flicka 2). Förutom bråk så tar några elever upp högljuddhet, klotter och vandalisering som problem på skolan. Det är tydligt att en del elever påverkas av Linnéskolans rykte: ”När folk frågar mig om vilken skola jag går på och jag säger Linnéskolan så säger de: ’Är inte den skitdålig eller helt förstörd?’” (flicka 7). Så här beskriver en annan elev hur Linnéskolans rykte har förändrats: ”Vi ansågs som en jättesnobbig skola. Jag kan inte säga att det är så nu. Vi är motsatsen till snobbig”.

SKOLARBETE OCH UNDERVISNING

De flesta limhamnselever i utvärderingen är överens om att engagemanget för skolarbetet inte skiljer sig särskilt mycket beroende på om man kommer från Kroksbäck eller Limhamn. Det finns de som pluggar mycket och de som inte bryr sig så mycket om skolan på båda sidor. En pojke tillägger att de som inte bryr sig kanske är lite mer representerade bland kroksbäckseleverna. Anti-pluggkulturen är större bland dem.

När vi frågar vad de tycker om undervisningen så svarar de flesta att den är bra men att det skiljer sig mycket från lärare till lärare. Upplägget på lektionerna skiljer sig från ämne till ämne. Två flickor beskriver hur lärarna först brukar ha genomgång för att sen låta eleverna arbeta själva. De flesta tycker i allmänhet att nivån på undervisningen är lagom men några saknar nivågrupper:

... i vissa ämnen så är det ju mycket att vissa ligger ju lite efter så tycker jag man kanske att det är lite för lätt ibland och... så nivågrupperingar hade inte varit ... jag tycker inte alls det är fel (pojke 1).

Två flickor för fram att man ofta har det väldigt roligt på lektionerna (flicka 3 & 4). Alla elever hävdar att de får hjälp med studierna hemma om de behöver. En pojke tror inte att han hade lyckats lika bra utan föräldrarnas hjälp. De flesta anser att lärarna är rättvisa i sin bedömning.

Linnéskolans förutsättningar för elevers gemenskap

ÄR LINNÉSKOLANS ELEVER ETT "VI"?

Utifrån kroksbäckselevernars berättelser tycks det finnas förutsättningar för en "vi-känsla" på skolan. En del kroksbäckselever säger till exempel att det är bra sammanhållning och att det allmänt är bra stämning i klasserna. Eleverna umgås i skolan, oavsett om de kommer från Limhamn eller Kroksbäck, menar många av dessa elever. Stämningen på rasterna, som kroksbäckseleverna beskriver som god, bidrar också till att ett "vi" kan skapas då eleverna spelar fotboll, basket eller gör någon annan aktivitet tillsammans.

På frågan om det är "viktigt" att definiera sig som en från Kroksbäck respektive Limhamn svarar en pojke från Kroksbäck: "Det är samma sak. Helt lika" (pojke 1). Liknande uttalanden finns även hos limhamnselever. Att endast ett fåtal elever från Kroksbäck respektive Limhamn träffas på fritiden vittnar om att ett eventuellt "vi" är starkt förknippat till skolan.

73

HUR MÄRKBAR ÄR "VI OCH DOM"- SITUATIONER PÅ SKOLAN?

Det existerar flera tillfällen då "vi och dom" gör sig gällande. Detta märks inte minst i hur eleverna på skolan talar om varandra. Kroksbäckseleverna pratar uteslutande om "dom från Limhamn" och eleverna från Limhamn talar om "dom från Kroksbäck". Även om vissa kroksbäckselever menar att det inte är någon skillnad så existerar den i språkbruket.

Allmänt gällande utsagor från både elever från Limhamn och från Kroksbäck är att en "vi och dom"-situation var mer uppenbar precis i början av elevutbytet. Trots att eleverna menar att det har förändrats så är det bara attityden mot "de andra" som förändrats. Elever från både Limhamn och från Kroksbäck talar om att fördomar och föreställningar har förändrats och som resultat lett till att man kommer bättre överens. Trots en ökad acceptans och förståelse för varandra så existerar uppdelningen likväl. Gränslinjerna finns fortfarande och grupperna håller sig på vardera sidan om gränsen.

Innanför de ramar och förutsättningar som finns för ett "vi" på skolan så existerar det uppdelningar mellan pojkar och flickor. På frågan om eleverna umgås med varandra i respektive stadsdel efter skoltid svarar en flicka från Kroksbäck så här:

Nej, för att i vår klass är det bara killarna som är härifrån, så vi umgås inte så mycket med dem. Efter skoltid då (flicka 1).

På eleverna så verkar det som att det existerar ett ”vi” kopplat till klassen snarare än till skolan i stort. Flera kroksbäckselever är tydliga med att de trivs bra i klassen och att det är bra sammanhållning. Även om rasterna ger förutsättningar för att skapa ett ”Linnéskole-vi” så försvåras det då de olika årskurserna oftast har rast vid olika tider.

Bussen till skolan fungerar som en länk som förenar Linnéskolan med Kroksbäck. Att den skulle suddas ut gränsen mellan Limhamn och Kroksbäck är dock föga troligt då det i princip bara är kroksbäckselever som åker bussen. Limhamnseleverna tar mycket sällan bussen till Kroksbäck.

Andra faktorer som leder till en naturlig ”vi och dom”-situation mellan årskurserna är att de är uppdelade i olika korridorer på skolan. Det vill säga åttondeklassare är tilldelade en korridor med hemklassrum och sjundeklassare en annan och så vidare. En effekt av detta är att elever i olika åldrar sällan möts och den redan existerande ”vi och dom”-känslan som finns mellan olika årskurser förstärks. Här är en fysisk gräns mycket påtaglig där eleverna ”årskursidentitet” kopplas till en viss plats.

INTERN UPPDELNING

En del kroksbäckselever är även tydliga med att dela upp sig internt beroende på nationellt och etniskt ursprung. Det råder föreställningar om att en person är på ett visst sätt för att hon har en speciell etnisk och nationell bakgrund. På samma sätt som det finns sociala och mentala gränser mellan elever från Kroksbäck gentemot elever från Limhamn, så existerar dessa även i den egna kroksbäckgruppen.

Den etniska identiteten förstärks ideligen i elevernas interaktion med varandra och ”kroksbäcksidentiteten” förstärks i umgänge med elever från Limhamn. Utifrån elevernas utsagor så upprätthålls gränslinjerna genom olika ”symboler” som definierar olika grupper. Exempel på sådana ”symboler” är: religiös tillhörighet och religiösa uttryck; språkbruk det vill säga om man talar korrekt svenska eller ej (avsiktligt eller oavsiktligt) samt vilket språk som är ens modersmål. Dessa ”symboler” analyseras och tolkas in i sina egna och andra elevers praktiker.

Från det som kroksbäckseleverna säger så kan man även skönja en ”vi och dom”-uppdelning mellan kroksbäckselever som inte grundar sig på etnicitet. Eleverna talar om att det finns vissa elever som är stökiga och distanserar sig från dem genom att benämna dem vid ”de som stör”. ”Vi”

i detta fall är de som sköter skolan och inte är bråkiga. Här är det dock oklart om denna ”vi-känsla” sträcker sig vidare och innefattar såväl kroksbäckselever som limhamnselever. Detta förutsatt att limhamnseleverna inte kopplas samman med ”de störiga”.

Att en del kroksbäckselever upplever det som att de blir ”bortsorterade” till förmån för limhamnselever på lektionerna bidrar till att ”vi och dom” understöds av en auktoritet. ”De” för en kroksbäckselev kan i detta fall sträcka sig vidare och innefatta både limhamnselever och lärare som en kollektiv enhet. Om så är fallet så kan Linnéskolan (för vissa elever) vara en skola för ”dem från Limhamn” och inte för ”oss från Kroksbäck”.

En ”kroksbäcksidenter” kan i sådana fall förstärkas. Om eleverna känner sig särbehandlade av lärare kan sociala och mentala gränser bildas hos eleverna. Detta kan leda till att ett avstånd skapas mellan kroksbäckselever och Linnéskolan.

75

MASKULINITET – ETT HINDER?

Flera av eleverna från både Limhamn och Kroksbäck beskriver Linnéskolan som en bråkig och stökig skola och många menar att det mesta orsakas av några killar från Kroksbäck. En liknande bild bekräftas av Linnéskolans personal. Vi har under en deltagande observation på skolan upplevt att det finns killar som hörs och syns mer än andra när de befinner sig i grupp. De har ett språkbruk som kan uppfattas som både stötande och nedsättande gentemot andra elever och personal. De här killarna demonstrerar tydligt sin tillhörighet till Kroksbäck och det är uppenbart att de utgår från att vi som utomstående och representanter för ”det svenska” har en förutfattad bild av hur de är. Vid flera tillfällen när vi besökt skolan har vi fått frågan om vi kommer från media och när vi försöker förklara vilka vi är så intar killarna en roll där de beskriver skolan som ”väldigt rasistisk”. Överhuvudtaget är ordet rasistisk något som verkar användas ganska lättvindigt. När vi frågar en pojke om han har tänkt på vad han vill göra efter nian så hävdar han att han ska bli rånare. Några av killarna pratar vidare om hur de är medlemmar av den kriminella M-falangen. Det är med glimten i ögat de pratar och vi uppfattar mycket av det de säger som skådespeleri inför oss men också inför gruppen. När vi talar med dem en och en får vi ett annat, mer seriöst intryck.

För att få bättre förståelse för de hinder som kan uppstå under en integrationsprocess så gör vi här en uppdelning av eleverna i dels *kroksbäckselever* och *limhamnselever*, dels i *flickor* och *pojkar*. *Flickor* och *pojkar* har olika förutsättningar för att integreras beroende på att de är just *flickor* eller *pojkar*.

KROKSBACKSKILLARNA

Vi säger 'dom från Kroksbäck' men det är verkligen inte alla. Det är oftast killgäng som ska vara lite tuffa. Jag skulle inte kunna säga att det är några tjejer från Kroksbäck... Det är heller inte något såhär speciellt gäng som man går och fruktar eller så (flicka, Limhamn).

Det är tydligt att den här typen av maskulinitet är ett hinder för en lyckad integrationsprocess och det är viktigt att försöka förstå hur en sådan identitet bildas. Begreppet *invandrarkillar* är ofta förenligt med negativa egenskaper och vi vill på intet sätt förstärka det redan starka stigma som *invandrarkillen* bär. Vi vill problematisera bilden av *invandrarkillen* och uppmuntra till diskussion om hur han skapas på Linnéskolan: "Genus och maskulinitet – eller positionen som 'invandrarkille' – är inte en orsak utan en effekt. Det är inte ett ursprung utan konsekvensen av iscensättning" (Jonsson 2007, s 29).

SPRÅK

Språk är förenligt med identitet och gemenskap. Man pratar inte "blattesvenska" för att man är dålig på svenska, man gör det för att markera att man tillhör en viss grupp, i det här fallet *kroksbäckskillarna*. Språk och ord är makt. Att kalla någon för rasist är ett sätt för *kroksbäckskillar* att ta makten tillbaka. En del *limhamnskillar* upplever *kroksbäckskillar* som kaxiga. Kaxigheten uttrycks i språket. Språket hjälper *kroksbäckskillarna* att bekräfta varandra och det gör att gemenskapen upprätthålls. En limhamnskill berättar att han blivit kallad alltifrån "äckliga svenne" till "hora". Även limhamnsflickor berättar att de blir kallade horor.

"KROKSBACKSKILLARNAS CAFÉ"

Flera elever beskriver det nya elevcaféet som en positiv åtgärd som skolan vidtagit. Innan fanns *Spelbålan*, en källarlokal med datorer och pingisbord bland annat. En lärare beskriver *Spelbålan* som ett ställe som "är precis vad det låter". Caféet beskrivs i allmänhet som en mer neutral plats men ändå inte helt oproblematisk. Några kroksbäckselever har hjälpt till att bygga caféet. En del limhamnslever menar att det är tydligt vem som är "herre över caféet". En lärare ger en väldigt positiv bild av caféet och förklarar också att det är "kroksbäckskillarnas café". Caféet var tänkt som en integrationsåtgärd, menar han, och det har blivit en mötesplats men inte riktigt på lika villkor. Intentionen från skolans sida var att ge *kroksbäckskillarna* en möjlighet att känna sig delaktiga i något som skulle

bli en mötesplats för alla. Resultatet har till viss del uppnåtts eftersom både kroksbäckselever och limhamnselever talar om caféet som en plats där de vill vara.

”DET ÄR MYCKET ENKLARE ATT VARA FLICKA”

En mamma berättar att hennes dotter trivs väldigt bra på Linné. Dottern framhäver framförallt sammanhållningen i hennes klass som positiv. Alla umgås med alla och lärarna är ”jättebra”. Flickan har nästan inget negativt att säga om Linné. Hon medger dock, liksom många andra, att det sker en hel del bråk på skolan men det är inget som påverkar henne personligen. Det påverkar pojkarna mer, menar hon: ”Det är mycket enklare att vara flicka, det är mycket tuffare för de svenska pojkarna” (mamma, Limhamn). Varför? ”För att pojkarna är mer på de svenska killarna än de svenska tjejerna. Om de ska bråka så gör de det med de svenska killarna. Hon [dottern] har hela tiden sagt att det är värre för pojkarna” (mamma, Limhamn). En annan mamma från Limhamn beskriver också att det är enklare för flickorna och tillägger att de finns svenska killar som tenderar att bli rasister därför att de blivit utsatta för ”invandrarkillar”. Flera andra intervjupersoner påpekar att flickorna integrerar sig i allmänhet mer än killarna. Det verkar som att flickorna har lättare att anpassa sig och att deras identitet är mer förhandlingsbar än killarnas. *Kroksbäckskillar* har ett rykte att leva upp till, menar flera av *limhamnseleverna*. Flickorna från Kroksbäck omnämns inte ha något sådant rykte och det kan vara en anledning till att flickorna har lättare att mötas. *Kroksbäckskillarna* är i större utsträckning än tjejerna från Kroksbäck bärare av ”förortsstigmat”. *Kroksbäckstjejerna* finns inte. *Kroksbäckskillarna* finns men inte i essentiell mening utan de skapas i ett socialt sammanhang där de ”lever upp till sitt rykte” och identifierar sig som motsats till *limhamnskillar* eller ”svenska” killar.

6. Sammanfattande diskussion

Denna utvärdering av utbytet mellan Kroksbäcksskolan och Linnéskolan i Malmö har genomförts på uppdrag av FoU Malmö/utbildning. Syftet med utvärderingen är att identifiera faktorer som utgör hinder i den integrationsprocess mellan elever från två olika stadsdelar, som äger rum på Linnéskolan.

Utvärderingen bygger på ett omfattande intervjumaterial med personer som på olika sätt är, eller har varit, berörda i skolutbytet och avser att belysa hur dessa personer uppfattar detta utbyte. Utvärderingen bygger också på skilda dokument samt tidningsartiklar.

78

Integration i teori och praktik

Malmö är en segregerad stad i både ekonomiskt och etniskt avseende och det är i ljuset av detta som utbytet mellan de två skolorna är särskilt intressant. Bilden av segregation som något problematiskt är något som de flesta i intervjuundersökningen tar upp och alla efterlyser ett bättre integrerat Malmö. En av de intervjuade ledande aktörerna säger att det är problematiskt att genomföra utbyten liknande den mellan Kroksbäck och Linné: ”Det finns en smärtgräns för svensk medelklass i acceptansen för hur många invandrare man kan ha på en skola innan man börjar fly”. Forskning visar att infödda svenska föräldrar tenderar att söka sig bort från skolor i områden där det bor en hög koncentration av personer med utländsk bakgrund, något som brukar kallas ”vit flykt”.

Linnéskolan, en skola i ett område som räknas som ekonomiskt välmående och med en relativt liten andel personer med migrationsbakgrund, valde att säga ja till att ta emot ett antal elever från Kroksbäcksskolan när högstadiet där skulle renoveras. Kroksbäcksskolan ligger i Hyllie, ett område där många har migrationsbakgrund och lever under knappa ekonomiska förhållanden. För många limhamnsföräldrar var smärtgränsen nådd när elevutbytet var ett faktum och de valde att sätta sina barn på andra skolor.

I stort sett alla som intervjuats har ställt sig positiva till integration och är kritiska mot den segregation som råder i Malmö. Flera ledande aktörer pekar på att bostadsmarknaden måste förändras så att en större blandning av människor kan ske. Eftersom bostadsmarknaden ser ut som den gör i nuläge så får man tänka annorlunda om integration. Hur denna integration, som många ställer sig positiva till, ska ske är det dock ingen som riktigt vet. Det finns föräldrar som är positiva till integration men som valde bort Linnéskolan därför att integration inte skulle involvera deras egna

barn. Andra säger att integration mellan olika elevgrupper ska ske från tidig ålder. I en del fall är det underförstått att det är för sent med elevintegration när man börjar i sjätte klass, alltså det stadium som eleverna från Kroksbäck kom till Linnéskolan. Från Hyllie stadsdel sökte man hitta olika lösningar för Kroksbäcksskolans högstadiel elever, innan man fick klartecken från Linnéskolan, men stötte på hårt motstånd. Många är i teorin för integration mellan olika grupper av människor men ser hinder i praktiken.

En åsikt som ofta återkommer i utvärderingen är att Linnéskolan tagit emot för många kroksbäckselever. Tanken är då att det skulle varit lättare för eleverna att bli integrerade på Linnéskolan om de inte varit så många. Ett exempel som illustrerar detta är att somliga kroksbäckselever har fortsatt att hålla sig till sina gamla kamrater istället för att umgås med de andra eleverna på skolan. Många anser att även de andra skolorna i stadsdelen borde ha tagit emot kroksbäckselever. Dessa synpunkter får ses i ljuset av att Linnéskolan blivit kraftigt exponerad genom elevutbytet och blivit utsatt för ett ”sargat rykte”.

79

Blandade reaktioner inför elevutbytet

När informationen om elevutbytet nått berörda familjer i Limhamn-Bunkeflo via media i mars 2007 väckte detta stor uppståndelse och oro. Flera föräldrar hörde av sig till beslutsfattarna i stadsdelen för att få mer information och/eller uttrycka sin ilska över att beslutet tagits för snabbt. Det handlade om att föräldrarna var oroliga för att betygsnivån skulle sänkas med tanke på att kroksbäckselevernans betygsnivå var betydligt lägre än Linnéskolans. Föräldrarna var också oroliga för att Linnéskolan skulle bli mycket stökigare och bråkigare. Vid ett första informationsmöte i stadsdelen har stämningen beskrivits som ”hätsk” av många närvarande, där de negativa rösterna hördes högst. Föräldrarna var upprörda över att informationen om utbytet skett via media och man ville ha ordentligt med information om vad utbytet skulle innebära och hur det skulle gå till. Andra föräldrar var positiva till tanken på integration av de två skolorna men det var de negativa rösterna som hördes mest. När höstterminen startade 2007 hade många blivande elever och föräldrar valt bort Linnéskolan. Att det då blev färre elever från Limhamn på Linnéskolan fick konsekvenser för elevsammansättningen i klasserna.

Även berörda familjer i Kroksbäck visade blandade reaktioner inför elevutbytet. En del föräldrar var angelägna om att deras barn skulle få kamrater med svensk etnisk bakgrund och integreras i det svenska samhället och var därför positiva till elevutbytet. Viktigt att uppmärksamma är att redan innan flytten till Linnéskolan så var det en mycket stor andel kroksbäckselever som sökte sig till

andra skolor av bland annat integrationsskäl. Andra föräldrar protesterade mot flytten och var oroliga för att skolvägen var för lång, att barnen kunde råka ut för faror och att de inte var välkomna i Limhamn.

Vi och dom

Det finns en naturlig strävan hos människor att bringa ordning i tillvaron och när vi träffar andra människor så börjar vi oftast kategorisera dem utifrån det vi ser. Det kan gälla fysiska egenskaper som hudfärg, ålder och kön. Den förenkling som då ofta sker kan ställa till problem i mänskliga möten. Problemet kan vara att man exempelvis tror eller agerar som att människor från en viss stadsdel är på ett visst sätt, man drar alla över en kam. Vidare kan man säga att då en grupp eller individ definierar sig, så gör de det till stor del i relation till sin omgivning. Då individer och grupper definierar ett ”vi” utifrån föreställda skillnader hos andra, dvs. ”dom”, så bildas en ”vi och dom”-situation. Samtidigt som identifikationen med ”vi” uppstår hos en individ så distanserar hon sig från ”dom”. En tydlig sådan ”vi och dom”-situation uppstod vid det första informationsmötet för föräldrar i Limhamn inför elevutbytet. På mötet fanns föräldrar som var rädda för att kroksbäckseleverna skulle vara mycket annorlunda än eleverna från Limhamn. Föreställningen var att de var bråkiga och stökiga och presterade dåligt i skolan. Förväntningarna var låga. Man hade alltså skapat en problembild av dessa elever utifrån det man hade hört eller läst om i media.

Även föräldrar i Kroksbäck hade bilder av de problem som väntade i Limhamn bland annat i form av att deras barn var hotade av rasister och att män med golfklubbor kunde vara farliga för deras barn.

Trygghet och rykte

Elever från skolor i stigmatiserade områden har ofta en negativ stämpel på sig då även skolorna i området har dåligt rykte genom att eleverna oftare har lägre betyg och svårare att uppnå gymnasiebehörighet än elever i andra stadsdelar. Skolorna i dessa stadsdelar figurerar oftare i medierna i samband med ordningsproblem av olika slag. Det finns allvarliga problem på en del av dessa skolor, men när alla elever i dessa skolor blir generaliserade utifrån en problembild, så får detta konsekvenser. Inför elevutbytet gav många limhamnsföräldrar uttryck för en rädsla att Linnéskolan skulle bli stökigare och bråkigare. Förväntningarna på vad eleverna från Kroksbäck kunde föra med sig till

Linnéskolan var i många fall låga. Utifrån en bedömning av vad som skulle vara bäst för barnen, valde en del föräldrar att sätta sina barn på andra skolor.

De flesta på skolan, både elever och personal, menar att det blivit mer högljutt och livligt på skolan. Det har också inträffat incidenter som påverkar skolans rykte. Många elever säger att det var mycket bråk i början av elevutbytet. Konflikterna var ofta uppdelade mellan kroksbäckselever och limhamnselever. Elever från både Limhamn och Kroksbäck talar om att fördomar och föreställningar har förändrats och som resultat lett till att man kommer bättre överens. Trots en ökad acceptans och förståelse för varandra så existerar uppdelningen likväl.

Både elever från Kroksbäck och Limhamn beskriver att det finns några killar från Kroksbäck som orsakar en hel del av stöket på skolan. Skolan har svarat med olika slags åtgärder och man har bland annat infört ämnet Livskunskap. De här killarna demonstrerar sin tillhörighet till Kroksbäck och lever upp till ryktet om ”invandrarkillar”. Klart är att en bra integrationsprocess försvåras av detta och därför är det ytterst angeläget att skolan söker identifiera vad problemen bottnar i, för att sedan kunna sätta in lämpliga åtgärder. Påpekas bör att liknande tendenser förekommer på många skolor i Malmö och att det finns en tydlig genusproblematik. Mycket tyder på att flickor från motsvarande områden har lättare att integreras än pojkar.

81

Skolprestationer

En effekt som de ledande aktörerna i skolutbytet hoppades på var att ett större antal kroksbäckselever skulle förbättra sina betygsresultat på Linnéskolan.

När niorna på Linnéskolan gick ut skolan vårterminen 2010 så uppnådde 14,0 % av eleverna inte behörighet till gymnasiet. När sommarskolan slutade hade antalet elever som inte uppnådde behörighet till gymnasiet sjunkit till 9,9 procent. Totalt sett har det alltså skett en nedgång från vårterminen 2009 då andelen elever som inte fått behörighet till gymnasiet var 4,9 procent. Jämfört med andra skolor i Malmö så står sig Linnéskolan fortfarande bra även om andelen elever som inte fått behörighet till gymnasiet ökat. Under de tre åren av elevutbyte så har elevsammansättningen på skolan förändrats.

Kullen sjuor som kom till Linnéskolan 2007 från Kroksbäck slutade i nian vårterminen 2010. Det finns en skillnad i betygsresultat mellan eleverna från Limhamn-Bunkeflo och Kroksbäck som har att göra med de båda elevgruppernas olika förutsättningar. Av eleverna från Limhamn-Bunkeflo har 6,3 procent inte nått behörighet till gymnasiet medan 20 procent av eleverna från Kroksbäck inte uppnått behörighet. Som jämförelse kan nämnas att i den elevgrupp som gick ut nionde klass

2009 på Kroksbäcksskolan så var det 35,7 procent av eleverna som inte var behöriga till gymnasiet. Gruppen kroksbäckselever som gick ut nionde klass 2010 har uppnått bättre resultat än de nior som har gått ut motsvarande nivå på Kroksbäcksskolan under de senaste åren. Elevutbytet tycks ha fått effekter som innebär att elever från Kroksbäck förbättrat sina skolprestationer på Linnéskolan.

Inställning och engagemang till skolarbetet

En annan effekt som de ledande aktörerna hoppades på, var att inställningen och engagemanget till skolarbetet skulle bli mer positiv hos kroksbäckseleverna.

Både kunskapsnivå och ambitionsnivå hos eleverna från Kroksbäck, liksom eleverna från Limhamn, varierar. Personal som flyttade över till Linnéskolan från Kroksbäck uppfattar att det skett en förbättring av skolresultaten hos kroksbäckseleverna liksom i elevernas inställning till skolarbetet. De uppger att det finns en mer positiv stämning på Linnéskolan till att ”plugga” än i Kroksbäck. Skolpersonal kan ge flera konkreta exempel på elever som förändrats på olika sätt när de började på Linnéskolan. Det handlar bland annat om gamla gäng från Kroksbäck som splittrats upp på Linnéskolan och där eleverna fått andra, mer studiemotiverade vänner. Även flera av de intervjuade kroksbäckseleverna bekräftar att de lägger ner mer tid på studier än tidigare och att inställningen till att plugga är mer positiv på Linnéskolan än på Kroksbäcksskolan. En av de faktorer som inverkat på denna förändrade inställning är alltså kamrateffekter.

I en kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer som påverkar resultaten i svensk grundskola konstateras att kamrateffekter, alltså att elevens resultat påverkas av kamraternas prestationsnivå, är en betydelsefull faktor. Internationell forskning visar att kamrateffekter har en avgörande betydelse för elevens skolprestationer (Skolverket 2009).

Elevmöten i skola och på fritid

En annan viktig fråga är hur de två elevgrupperna har integrerats med varandra. Blandar man sig med varandra?

Mötena mellan de två elevgrupperna tycks fungera väldigt olika i skilda klasser. I någon klass blandas eleverna över gränserna medan det är mer uppdelat i andra klasser. I klasser där sammanhållningen uppges vara bra är också eleverna mer positiva till skolan i allmänhet. I klassrummet kan läraren styra över exempelvis vilka platser eleverna ska sitta på. På skolgården och under rasterna uppger eleverna att den uppdelning mellan de två elevgrupperna som fanns från början har suddats

ut något, även om eleverna oftare går med gäng från det egna området än att man blandar sig med varandra. Endast ett fåtal träffas ”över gränserna” på fritiden, men besök hos varandra i de olika stadsdelarna förekommer. Framför allt flickor har varit hemma hos varandra. Ett hinder för att kunna träffas på fritiden uppges vara att eleverna, och då speciellt flickorna, från Kroksbäck förväntas komma hem direkt efter skolans slut. I en del fall träffas de på idrottsaktiviteter efter skolan eller inne i centrala Malmö.

Pedagogiskt arbete

En del lärare menar att Linné har gått från att ha varit en ren ”pluggskola” till att bli en skola där personalen lägger ner mer tid på sociala frågor än tidigare. Nu finns en större betoning på ordning och reda och att eleverna ska trivas på skolan.

För pedagogerna innebar utbytet att de fick anpassa undervisningen till två skilda elevgrupper med olika förutsättningar. Linnéskolans undervisning var i högre grad traditionell med föreläsningar, läxor och förhör jämfört med Kroksbäcksskolan. Många pedagoger säger att de fått individualisera undervisningen mer än tidigare. En del säger att de får förbereda sig mer inför lektionerna och inte ta för självklart att alla förstår. Någon lärare har försökt hitta mer lättlästa texter. En annan lärare berättar att hon går igenom de lättare texterna på lektionerna medan elever som behöver mer utmaningar sporras till att själva gå igenom de svårare texterna. På frågan om man fått sänka nivån i undervisningen ges skilda svar, alltifrån att så har skett till de som menar att skillnaden gentemot tidigare är att inte gå lika snabbt fram i undervisningen.

Det fanns ingen mall som skolledningen kunde följa inför elevutbytet då något motsvarande utbyte inte ägt rum tidigare. Ingen av de berörda visste exakt vilka behov som skulle finnas på skolan eller vilka problem som skulle kunna uppstå. Efter hand har personalen börjat formulera de behov som finns, de uttrycker bland annat att de hade behövt mer handfast hjälp och olika verktyg för att på bästa sätt kunna ta emot den nya elevgruppen. Den personal som följt med från Kroksbäck tycks ha spelat stor roll för att underlätta utbytet. Många i personalgruppen hade önskat mer av kunskaper om elevgruppen och deras behov.

När personalen på Linnéskolan talar om svårigheter som de stött på i samband med kroksbäckselevernans ankomst så står elevernas språkkunskaper ofta i centrum. Att undervisa elever med annat modersmål än svenska beskrivs som en stor omställning. Många var osäkra på var de skulle ”lägga nivån” på undervisningen då man märkte att språkkunskaperna i klassrummet skiljde sig åt; ord som är självklara för en del är främmande för andra. Enligt pedagogerna hade de blivit lovade

vidareutbildning i svenska som andraspråk, men så blev det inte. Under resans gång har lärarna blivit mer säkra i undervisningen, men vidareutbildning i svenska som andraspråk efterfrågas fortfarande. Efterhand har några av lärarna skaffat sig denna kompetens.

Språkstöd på modersmål är också något som efterfrågas och skulle kunna göra skillnad för eleverna från Kroksbäck. Språkverkstaden på Kroksbäcksskolan erbjöd Linnéskolan sitt stöd initialt men av schematekniska orsaker gick det inte att lösa i praktiken. Stadsdelen Limhamn-Bunkeflo har startat ett språkutvecklingsprojekt där personal från Linnéskolan varit involverad. Erfarenheterna därifrån är mycket positiva och bör spridas till hela personalen på skolan så att ”alla pedagoger blir språkutvecklare”. Det finns alltså områden som skulle kunna utvecklas och förbättras på Linnéskolan och just språkutveckling är ett sådant område.

Den första tiden när elevutbytet ägde rum så förekom nivågruppering av elever. Nivågruppering innebär att eleverna delas in i olika grupper utifrån kunskapsnivå. Denna lösning har skolan gått ifrån men flera pedagoger menar att nivågrupperingen var bra. Skolverket har slagit fast att nivågruppering och särskilda undervisningsgrupper måste vara tillfälliga och kontinuerligt utvärderas därför att det föreligger risk för så kallade inlåsningseffekter. Skolor har ofta hanterat elever i behov av stöd med särskiljande lösningar i form av särskilda undervisningsgrupper (Skolverket 2009).

Det finns resultat från en mängd studier som visar på förekomsten av stigmatiseringseffekter av särskilt stöd, speciellt om de organiseras under differentierade former. Elevernas självvärdering och motivation påverkas negativt (Skolverket 2009). Det finns alltså skäl att fundera över hur det stöd som många elever behöver ska utformas.

I likhet med vad många andra studier visar så finns det en risk att kroksbäckseleverna i alltför hög grad blir jämförda med de elever som har svenska som modersmål. Forskningen visar att den ”svenska elevgruppen” blir bedömd som modell för vad som är normalt medan elever med annat modersmål blir betraktade som avvikande och språksvaga. Elever med annat modersmål än svenska måste bli betraktade utifrån de styrkor och kunskaper de har med sig och inte utifrån vad de saknar och vilka kunskapsluckor de har (Vetenskapsrådets rapportserie 6: 2010).

Referenser

- Barth, Fredrik (1996) Ethnic groups and boundaries. I: Hutchinson, J & Smith A (red) *Ethnicity*. Oxford University press. Oxford
- Bunar, Nihad (2001) *Skolan mitt i förorten. Fyra studier om skola, segregation, integration och multi-kulturalism*. Symposion. Stockholm/Stehag.
- Butler, Judith (1993) *Bodies that matter. On the discursive limits of "sex"*. New York: Routledge.
- Butler, Judith (1997) *Excitable speech: performative*. New York. Routledge.
- Connell, Raewyn (2000) *The men and the boys*. Cambridge. Polity.
- Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer*. Skolverket 2009. Stockholm.
- Eriksen, Thomas Hylland (1993). *Etnicitet och nationalism*. Nya Doxa. Nora.
- Hinton R, Perry (2003). *Stereotyper, kognition och kultur*. Studentlitteratur. Lund.
- Jenkins, Richard (2004). *Social identity*. Routledge. London.
- Jonsson, Rickard (2007). *Blatte betyder kompis*. Ordfront. Stockholm
- Popoola, Margareta (2002). *Integration, en samtidspeglning*. En översikt. Svenska kommunförbundet. Stockholm.
- de los Reyes, Paulina & Mulinari, Diana (2007). *Intersektionalitet*. Liber. Malmö.
- SOS-rapport 1999:6. *Mångfald, integration, rasism och andra ord*. Socialstyrelsen.
- Skolverket 2006:26. *Utbildningsinspektion i Malmö kommun, stadsdel Hyllie*.
- Skolverket 2006:28. *Utbildningsinspektion i Malmö kommun, stadsdel Limhamn-Bunkeflo*.
- Skolinspektionen 2010. *Skolbeslut för grundskola efter tillsyn av Skolan på Ön och Linnéskolan i stadsdel Limhamn-Bunkeflo, Malmö kommun*. Dnr 43-2009:3755.
- Stier, Jonas (2008) Etnisk identitet. I: Darvishpour, M & Westin, C (red) *Migration och etnicitet. Perspektiv på ett mångkulturellt Sverige*. Studentlitteratur. Lund.
- Stigendal, Mikael (1999). *Sociala värden i olika sociala världar. Segregation och integration i storstaden*. Lund: Studentlitteratur.
- Tallberg Broman, Ingegerd, Rubinstein Reich & Hägerström, Jeanette (2002). *Likvärdighet i en skola för alla. Historisk bakgrund och kritisk granskning*. Skolverket. Stockholm.
- Vetenskapsrådets rapportserie 6: 2010. *En forskningsöversikt om nyanländas elever i den svenska skolan*.

A blank sheet of white paper with horizontal dotted lines for writing, set against a light gray background. The paper is oriented vertically and features 18 evenly spaced horizontal dotted lines. The lines are thin and black, providing a guide for handwriting. The paper has rounded corners and is centered on the gray background.

Kroksbäck möter Linné

– en utvärdering av integration mellan två skolor i Malmö

Under våren 2007 beslutades att Kroksbäcksskolan pga renovering och ombyggnad successivt skulle tömmas på elever. Stadsdelen Hyllie skickade ut en förfrågan till andra stadsdelar om att ta emot elever; närliggande Limhamn-Bunkeflo gav ett positivt besked.

Sammanlagt blev det 50 elever från Kroksbäck, som började på Linnéskolan hösten 2007. Sedan dess har elever i blivande sexor från Kroksbäck börjat på Linné varje läsår, vilket innebär att vårterminen 2010 hade Linnéskolan totalt 354 elever varav cirka 130 kom från Kroksbäck.

Denna rapport är en utvärdering av utbytet.

Utvärderingen är genomförd av Berit Wigerfelt, universitetslektor i IMER vid Malmö högskola. Hon forskar om migrationsrelaterade frågor kring bland annat skola och ungdom. Elisabeth Jansson, FoU Malmö/utbildning, har medverkat som projektassistent.

FoU Malmö/utbildning
(tidigare Resurscentrum för mångfaldens skola)

Avdelning barn och ungdom
Malmö stad
www.malmo.se/mangfaldiskolan